

הַאֲדָרָא קַדִּישָׁא

⊗ ליל י' בניסן

פְּתַח אִיהוּ וְאָמַר רַבְּנָן, רַבְּנָן, ²⁷ עַד מַתִּי יְהִי הָעוֹלָם תְּלוּי וְעוֹמֵד, שְׁהַדְּבָרִים לֹא מְתִישָׁבִים עַל מְכוֹנָם? כְּתוּב: יְהוּה מְלֹךְ גָּאוֹת לְבֶשׂ וְגו', אִף תַּפּוֹן תִּבְלַל בְּל תַּמוּט (תְּהִלִּים צג,א). שְׁמַיּוֹם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ הַדְּבָרִים בְּמִקּוּמָם כְּמוֹ שְׂרָאוּי. אִף עַל פִּי שְׁבַמְתָּן תּוֹרָה עָמְדוּ קֶצֶת [זְמַן], אֲבָל לֹא נִתְקַיְּמוּ. ²⁸ וְהַבַּל בְּגַלְל הַסְטָרָא אַחְרָא שְׁהַחֲשִׁיכָה אֶת הָעוֹלָם, וְהַצַּדִּיק הַקְּדוּשָׁה אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמִקּוּמוֹ, עַד הַזְּמַן שְׁהַסְטָרָא אַחְרָא הוֹאֵת תַּעֲבוּר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: וְהַאֲלִילִים כָּלִיל יַחְלֹף (יִשְׁעִיָּה בִּיח), אִזּוּ יִתְיַשֵּׁב הַצַּדִּיק הַקְּדוּשָׁה בְּמִקּוּמוֹ כְּמוֹ שְׂרָאוּי. ²⁹

רַבְּנָן רַבְּנָן הָא גְלוּתָא אַתְּאָרְדִּי וְתַרְעִין אֲנַעְלוּ, וְחֻכְמָתָא אֶסְתְּלַקַּת מִבְּנֵי נְשָׂא, דְּכַתִּיב אֲבָדָה עֲצָה מְבַנִּים (ירמיה מט ז). וְהָא זְמַנָּא מְטָא דְאַתְמַר בֵּה כִּי יִרְאָה כִּי אֲזִלַּת יָד (דְּבָרִים לֵב לו) הָא זְמַנָּא

פְּתַח אִיהוּ וְאָמַר רַבְּנָן עַד אֵימַת יְהִי עֲלָמָא תְּלוּי וְקָאִים דְּלֹא לְאַתִּישְׁבָּא מְלִין בְּאַתְרֵיהוֹן. כְּתוּב ה' מְלֹךְ גָּאוֹת לְבֶשׂ וְכוּ', אִף תַּפּוֹן תִּבְלַל בְּל תַּמוּט (תְּהִלִּים צג,א). דְּמִיּוּמָא דְאַתְבְּרִי עֲלָמָא לֹא קְיָמוּ מְלִין בְּדוּכְתִּייהוּ בְּדַקָּא יְאוּת. אִף עַל גַּב דְּבַמְתָּן תּוֹרָה קְיָמוּ זְעִיר, אֲבָל לֹא אַתְקְיָמוּ. וְכֹלָא בְּגִין סְטָרָא אַחְרָא דְאַחֲשִׁיכַת עֲלָמָא, וְסְטָר קַדִּישָׁא לֹא קָאִים בְּאַתְרֵיהּ, אֲלֵא לְזַמְנָא דְתַתְּעַבְר סְטָרָא אַחְרָא דָּא מְעֲלָמָא, דְּכַתִּיב וְהַאֲלִילִים כָּלִיל יַחְלֹף (יִשְׁעִיָּה ב יח). כְּדִין יִתְיַשֵּׁב סְטָר קַדִּישָׁא בְּאַתְרֵיהּ בְּדַקָּא יְאוּת.

רַבְּנָן רַבְּנָן הָא גְלוּתָא אַתְּאָרְדִּי וְתַרְעִין אֲנַעְלוּ, וְחֻכְמָתָא אֶסְתְּלַקַּת מִבְּנֵי נְשָׂא, דְּכַתִּיב אֲבָדָה עֲצָה מְבַנִּים (ירמיה מט ז). וְהָא זְמַנָּא מְטָא דְאַתְמַר בֵּה כִּי יִרְאָה כִּי אֲזִלַּת יָד (דְּבָרִים לֵב לו) הָא זְמַנָּא

27. והם: אליהו הנביא, אברהם חסידא, משה רבינו, רב המנונא, מטטרין שרא רבא ואדם הראשון.

28. המדרגות לא עמדו במתכונתם אחרי מתן תורה, וזה בגלל חטא העגל; ועי' קל"ח פתח ל עמ' צה-צו.

29. נראה איפוא שמטרת האידרא קדישא זו להעביר הס"א, להתישב הצד הקדושה על ידי גילוי סדר האמיתי של הדברים, ועי' זה להכין הגאולה השלמה של ישראל. עי' להלן תחילת עמ' תנ.

30. עי' ת"ז תי' יא, כו, ע"ב.

משפּתּפּחַת מְהוּלָּם, וְלֹא נִרְאִית הַלְכָּה בְּרוּרָה בְּכָל מְקוֹם³¹ (שַׁבַּת קְלַח.ב). זֶהוּ הַזְּמַן שֶׁיִּבְקָשׁוּ דָּג לְחוּלָּה וְלֹא יִמְצֵא (סְנַהֲדְרִין צ.א). שְׁבַשְׂאָר זְמַנִּים הָיָה כְּתוּב: וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מ.ח, טו) - אֱלוֹ תַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּגִים גְּדוֹלִים,³² שְׁעוּלִים וַיִּוָּדְדִים וְשָׂמִים בַּיָּם [שָׁל הַתּוֹרָה]. אֲבָל עֲכָשׁוּ מִתְּבַקֵּשׁ דָּג כְּזֶה לְחוּלָּה - שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה בְּגִלּוּת,³³ וְלֹא נִמְצְא.

קוּמּוּ רַבָּנָן, הַתְּעוּרְרוּ בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה [שָׁל מַעְלָה], בְּעַלֵּי חֲרֻבּוֹת שְׁנוּנוֹת, סִיפִים וְרַמְחִים,³⁴ לְהִיּוֹת פֶּאן עֲכָשׁוּ [כְּדִי] לְמִצּוֹא מְנוּחָה לְשְׂכִינָה, [כְּדִי] שְׂיֵאמֶר בָּהּ: גַּם צְפוּר מִצְּאָה בֵּית וַדְּרוּר קֵן לָהּ (תְּהִלִּים פּר.ד).³⁵ הַדְּרוּר בְּתַקּוּנֵיכֶם, הַתְּקַשְׁטוּ בְּלְבוּשֵׁיכֶם, לְבוּשִׁים שָׁל כְּבוֹד, תְּקַף וְחֶסֶן מְלֻכּוֹת. לְעוֹרֵר דְּבָרִים קְדוּשִׁים, דְּבָרִים שָׁל אֶמֶת, שְׂאֵינִם סוּטִים לְיָמִין וְלְשֻׁמְאֵל, דְּבָרִים שְׁקֻדוּשִׁי עֲלוּן שְׂמַחִים לְשִׁמּוּעַ אוֹתָם, וּמִשְׁתַּוָּקְקִים לְהֵם תְּמִיד. וְאוֹרוֹת שָׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינְתּוֹ יֵאִירוּ פֶּאן,

דְּאִשְׁתַּפְּחַת אוֹרִיתָא מְעֻלְמָא וְלֹא אִתְחַזְּיָא הַלְכָּה בְּרוּרָה בְּכָל מְקוֹם (שַׁבַּת קְלַח.ח). הָא זְמַנָּא דִּיתְבַּעֵי דָּג לְחוּלָּה וְלֹא יִשְׁתַּפַּח (סְנַהֲדְרִין צ.ח). דְּבַשְׂאָר זְמַנִּין הָיָה כְּתִיב וַיִּדְגּוּ לְרַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ (בְּרֵאשִׁית מ.ח טו) אֱלִיָּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נוֹנִין רַבְרַבִּין, דְּסֻלְקִין וְנַחְתִּין וְשֻׁטְאן בְּיָמָא. אֲבָל הַשְּׂתָא מִתְּבַקֵּשׁ דָּג כְּדָא לְחוּלָּה דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא בְּגִלּוּתָא, וְלֹא אִשְׁתַּכַּח.

קוּמּוּ רַבָּנָן אִתְעַרּוּ בְּנֵי מְתִיבְתָא, מְאֲרֵי חֲרַבָּן שְׁנָנָן, סִיפִין וְרוּמְחִין, לְאִשְׁתַּפְּחָא הַשְּׂתָא לְאִשְׁכַּחָא נִיחָא לְשְׂכִינְתָא, וַיִּתְמַר בַּה גַּם צְפוּר מִצְּאָה בֵּית וַדְּרוּר קֵן לָהּ (תְּהִלִּים פּד.ד). אַזְדְּרָזוּ בְּתַקּוּנֵיכֶן אִתְעַרּוּ בְּלְבוּשֵׁיכֶן, לְבוּשִׁין דִּיקָר תְּקַפָּא וְחֶסֶן מְלְכוּתָא. לְאִתְעַרָּא מְלִין קְדִישִׁין, מְלִין דְּקָשׁוּט, דְּלָא סְטָאן לִימִנָא וְלְשֻׁמְאֵלָא. מְלִין דְּקְדִישִׁי עֲלִיוֹנִין חֲדָאן לְמִשְׁמַע לְהוּ וְתַאבִּין לְהוּ תְּדִיר. וְנַהוּרִין דְּקְדִישָׁא בְּרִיף הוּא וְשְׂכִינְתָּיה יִתְנַהֲרוּן הַכָּא,

31. ראה לעיל בהקדמה: "אבל הלכה בגלותא, בה בסוף יומיא, כי יראה כי אזלת יד דאזלת בגלותא, ובה עתידין ישראל שלא ימצאו הלכה ברורה בכל מקום." עי' תקט"ו תפלות, ת' נד: "בעבור עמל דעמלק..."; ת' שצח; ת' חתן.

32. עי' זהר ח"א בסופו, ר"ב ע"ב, ס' ה; דג - עינא פקיחא, דהיינו הצדיק, וזהו הפשט: יבקשו דג דהיינו - צדיק - לחולה (דהיינו לשכינה) ולא ימצאו.

33. השכינה בגלות היא חולה, עי' ת"ז תי' כה, ע"א; ואין צדיק מושיע לה.

34. עי' ברכות כז ע"ב, שחכמים המנצחים זה את זה בהלכה נקראים בעלי תריסין, השווה עם אדרא רבה ח"ג, קכז, ע"ב, רשב"י מבקש מהבני ישיבה לקחת כלי זין ולהתכונן למלחמת ה"ס"א, ראה פירוש כלי הזין: רומח, חרב, קירטא וכי' באדיר במרום עמ' לה והלאה.

35. צפור זו שכינה, עי' זהר פנחס ח"ג, רגג, ע"ב; לעיל תיקון ט'; תקט"ו תפלות ת' קסח; ת' קעט.

לְתַת לְכֶם סִיּוּעַ לְתַקֵּן תַּקוּן זֶה, הַתַּקוּן
שֶׁל לְעוֹלָמוֹם. שְׁעַל יְדוֹ תַתְּנֶנָּה הַגְּאֻלָּה
לְיִשְׂרָאֵל, גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּמַהֲרָה וּבְזִמְנָה
קְרוֹב.

קָם [תַּרְמֵח"ל] וְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ. נוֹעֲדוּ
רַבְּנָנִי, וְעֲמְדוּ בְּמִקְוָם: אַבְרָהָם הַזְּקֵן
הַחֲסִיד, מֹשֶׁה הַרוֹעֵה הַנְּאֻמָּן, רַב
הַמְּנוּנָא הַזְּקֵן, מְטַטְרוֹ"ן הַשָּׂר הַגָּדוֹל,
אָדָם הַרְאִשׁוֹן וְזֵן הַזְּקֵנִים. אֵלֵיהוּ מִתְּקִין
מְקוֹם לְכֻלָּם, וְכָל תְּצַדִּיקִים בְּנֵי תִישׁוּבָה
בְּאַחַד. וְהִנֵּה אִיר עֲלִיוֹן הָאִיר וְהַתְּפִשְׁט
עַל רֹאשׁ בְּלָם.

קָם אַבְרָהָם הַזְּקֵן הַחֲסִיד, פֶּתַח
וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, לְשָׁמַיִם לֹא נִקְרָא, לְאָרְץ
לֹא נֹאמַר,³⁶ שְׁהִירִי כָל הַמְּדַרְגּוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת עוֹמְדוֹת בְּאֵן, מוֹכְנִים [לְשִׁמּוֹעַ]
לְדַבְּרֵינוּ, וְהִוא טְמִיר [הַא"ס], הָאִיר
שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת, יָאִיר אוֹרוֹת שְׁלוֹ,
לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד. פֶּתַח וְאָמַר:
קֵץ שָׁם לְחֻשְׁךָ וּלְכָל תְּכֻלִּית הוּא חוֹקֵר
(אִיּוֹב כח.ג). כִּמֵּה עָרִים רְעוֹת הֵן
שְׁעוֹמְדוֹת לְשִׁלוֹט בְּזִמְנָם, וְכֻלָּם נִטְלוּ

לְמִיָּהֵב לְכוּ סִיּוּעַתָּא לְאַתְקַנָּא תַּקוּנָא דָּא,
תַּקוּנָא דְלְעֵלְמִין. דְּבִהּ יְהֵא מִתְּגַלְּיָא
פְּרַקְנָא לְיִשְׂרָאֵל, פְּרַקְנָא שְׁלִים בְּעַגְלָא
וּבְזִמְנָה קְרוֹב.

קָם וְצִלִּי צְלוֹתָהּ. אֲזַדְמְנוּ רַבְּנָנִי וּקְיָמוּ
בְּדוּכְתֵייהוּ, אַבְרָהָם סָבָא חֲסִידָא, מֹשֶׁה
רַעֲיָא מְהִימְנָא, רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, מְטַט'
שָׂרָא רַבָּא, אָדָם קַדְמָאָה סָבָא דְסַבִּין.
אֵלֵיהוּ מִתְּקִין אֶתֶר לְכֻלָּהוּ, וְכֻלָּהוּ
צַדִּיקָא בְּנֵי מְתִיבְתָא פְּחָדָא. וְהֵא נְהִירוּ
עַלְאָה נְהִיר וְאַתְפְּרֵשׁ עַל רִישָׁא דְכֻלָּהוּ.

קָם אַבְרָהָם סָבָא חֲסִידָא פֶּתַח וְאָמַר,
ר' ר' לְשָׁמַיָא לֹא נִקְרִי, לְאָרְעָא לֹא
נִימַר. דְּהֵא כְּלָהוּ דְרַגִּין עֲלֵאִין קִימִין
הַכָּא, מְזַדְמְנִין לְמִילָנָא וְהִוא טְמִירָא
בוֹצִינָא דְכָל בוֹצִינִין נְהִיר נְהוֹרִין דִּילָהּ,
לְאַשְׁתְּמוּדְעָא דְכֻלָּא אִיהוּ חַד. פֶּתַח
וְאָמַר, קֵץ שָׁם לְחֻשְׁךָ וּלְכָל תְּכֻלִּית הוּא
חוֹקֵר (אִיּוֹב כח.ג). כִּמֵּה קְרוֹיִן בִּישָׁן אֲנוּן
דְקִימָן לְשִׁלְטָאָה בְּזִמְנֵיהוּ, וְכֻלָּהוּ

36. עי' אד"ר קכח ע"א, ועי' באדיר במרום עמ' ע: "ורשב"י עצמו אמר אח"כ לשמאי לא אימא דיציתון וכו'", שם עמ' עב, פד. ובקיצור האומר, משה רבינו אמר: "האזינו השמים", ישעיה אמר: "שמעו שמים והאזינו ארץ", לעומתם רשב"י (כמו כן אצלינו) לא היה רוצה שהשמים והארץ יאזינו לדבריו, ומסביר רבינו את הטעם: "כי משה אדרבא [בשירת האזינו] היה רוצה לפשט תיקונו לכל הבריאה, שכולה תימצא בענין ההוא. אך כאן רשב"י רצה לקשר כל חלקי הנבראים ולכלול אותן בהם [בחברים הקדושים]. ולא היה צריך ליד אחרים [דהיינו השמים והארץ] כלל". (עמ' פד). צא ולמד מה שכתב רבינו שם על הרשב"י, והתבונן במה שכותב כאן גם באדרא הזאת, שהשמים והארץ לא מוזמנים לשמוע, "שהרי כל המדרגות העליונות עומדות כאן".

שְׁלֹטוֹנָם מִתּוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקִּדְשׁ³⁶. וְזֶה סוֹד: אִמְלָאָה הַחֲרֵבָה (יְחֻזְקָא כּוּב),³⁷ שְׁחָרֵי הַשְׁלֹטוֹן עוֹמֵד לְיְרוּשָׁלַיִם.³⁸ וּבִזְמַן שֶׁהַדְּבָרִים נִמְשָׁכוּ לְחוּץ, כָּל [עִיר] אַחַת נִמְלָה חֵלְקָה לְשֵׁלוּט בּוֹ. וְכָל אֱלוֹ עוֹמְדִים לְפִי סוֹד הַתְּכֵלִית. וְזוֹ מַלְכוּת, [הַסְּפִירָה] הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל כָּל הַמְּדֻרְגוֹת, כָּלֵל שֶׁל הַכֹּל.³⁹ וּבִזְמַן [לְעֵתִיד לְבוֹא] שִׁירְצָה הַמְּלֶכֶת הַקְּדוּשָׁה לְבָנוֹת אֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּגִין עוֹלָמִים, אִי יִחְזֹר כָּל אוֹתָם הַחֲלָקִים [שֶׁל שְׁלֹטוֹן] לְתוֹכָהּ, וְעַל יְדֵיהֶם תִּבְנֶה וְדָא, וְהַשְׁלֹטוֹן יִלְקַח מִכָּל הָאֲחֵרִים. לְפִיכֵךְ: קִין שָׁם לְחֹשֶׁךְ - זֶה קִין שֶׁבְּאֶשֶׁר יִגְמַר, תִּגְמַר הַגְּלוּת. אִז: וְלִכְל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר - [דְּהֵינּוּ] כָּל הַתְּכֵלִיּוֹת אֱלוֹ [כָּל הַשְׁלֹטוֹן שֶׁל הָאֲמוֹת הוּא, כְּדִין] לְהוֹצִיא מִשָּׁם מִוֶּה שֶׁצָּרִיךְ. וּבְזֶה תִּבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: בִּנְיָה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס (תְּהִלִּים קמ"ב). שְׁחָרֵי בַעַת שֶׁהַכְּנָפִים⁴⁰ שֶׁנִּפְרְשׂוּ לְחוּץ יִתְכַנְּסוּ בְּנִימָה, אֲחֵרֵיהֶם יִתְכַנְּסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל. לְפִיכֵךְ: גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וְנֶאֱמַר לְגַבִּיָּה [יְרוּשָׁלַיִם]: רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂו חֵיל (מִשְׁלֵי לֹא, כַּט), אֱלוֹ שְׂאֵר הָעָרִים שֶׁעֲשׂו [שְׁלֹטוֹן] בְּזַמְנָן. וְאֵת עֲלִית עַל פְּלָגָה (שָׁם שָׁם, שָׁם) - אִפְלוּ בְּאוֹתוֹ

שְׁלֹטוֹנָתָא מִגּוֹ יְרוּשָׁלַיִם קִרְתָּא קְדִישָׁא נְטִלוּ. וְרָזָא דָּא אִמְלָאָה הַחֲרֵבָה (יְחֻזְקָא כּוּב). דְּהָא שְׁלֹטוֹנָתָא לְיְרוּשָׁלַיִם קְנִמָּא, וּבְזַמְנָא דְאַתְמַשְׁכוּ מִלִּין לְבַר, כָּל חֲדָא נְטִלַת חוֹלְקָה לְשֵׁלֻטָאָה בַּהּ. וְכִלְהוּ הַכִּי בְרָזָא דְתְּכֵלִית קְנִמִין, וְדָא מַלְכוּת, בְּתִרְעָה דְכָל דְרַגִּין פְּלָלָא דְכֵלָא. וְלִזְמַנָּא דִּיבְעֵי מִלְפָּא קְדִישָׁא לְמִבְנֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּנִינָא דְעֵלְמִין, כְּדִין יְהִדֵּר כָּל אַנּוּן חוֹלְקִין לְגוֹ, וּבְהוּ תִתְבְּנֵי וְדָא, וְשֵׁלֻטוֹנָתָא יִתְנַטִּיל מִפְּלֵהוּ אֲחֵרְנִין. בְּגִין כְּףֵי קִין שָׁם לְחֹשֶׁךְ, דָּא קִין דְּכַד יִשְׁתַּלֵּם, יִשְׁתַּלֵּם גְּלוּתָא. כְּדִין וְלִכְל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר, כֵּלְהוּ תְּכֵלִיּוֹת אֱלִין לְאַפְקָא מִתְּמָן מְאִי דְאַצְטְרִיף. וּבְדָא יִתְבְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם, דְאַתְמַר בַּהּ בִּנְיָה יְרוּשָׁלַיִם ה' גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס (תְּהִלִּים קמ"ב). דְּהָא בְּזַמְנָא דְגִדְפֵן דְאַתְפְּרְשׂוּ לְבַר יִתְכַנְּשׁוּן לְגוֹ, אֲבִתְרִיהוּ יִתְכַנְּשׁוּן כֵּלְהוּ יִשְׂרָאֵל. בְּגִין כְּףֵי גְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. וְאַתְמַר בַּהּ (מִשְׁלֵי לֹא כַּט) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂו חֵיל, אֱלִין שְׂאֵר קְרִיין עֲשׂו בְּזַמְנֵיהוּ. וְאֵת עֲלִית עַל

³⁶ ע"י זהר, שמות, ו, ע"א - ע"ב.

³⁷ ע"י מגילה ו, ע"א, ע"י לעיל ת"י נה, ד"ה: וערב רב.

³⁸ ע"י גם זהר לך לך ח"א, פד, ע"ב.

³⁹ ע"י זהר פנחס ח"ג, רלט, ע"א: קל"ח פתח כו עמ' סז: "ומה היא המלכות? היא החלק האחרון של כל ספירות ז"א."; אוצרות רמח"ל, עמ' רפז: "השכינה היא אמת, חותמתו של הקב"ה... שהרי היא סוף כולם."; מ' הגאולה עמ' צ.

⁴⁰ כנפיים רמז לענפי המלכות, כשיתחילו להתחבר למקורם אז בני ישראל יתכנסו לארצם.

הַזְמַן [זְמַן הַגְּלוּת], כֹּל שֶׁכֵּן עֲבָשׁוּ [בְּזְמַן
הַגְּאֻלָּה], שְׁעֲלִיחַן נֹאמֵר: שֶׁקֶר הַחֵן
וְהַבֵּל הִיפִי וְגו' (שֵׁם שְׁמַל). וְאָז: תִּנּוּ לָהּ
מִפְּרֵי יְדִיהָ (שֵׁם שְׁמַל), לְעִמּוּד בְּקִיּוּם
שָׁלֵם לְעוֹלָמִים.

כִּלְנֵה, אֶפְלוּ בְּהוּא זְמַנָּא, כֹּל שֶׁכֵּן
הַשְׁתָּא, דְּבָהוּ אֶתְמַר שֶׁקֶר הַחֵן וְהַבֵּל
הִיפִי וְכו'. כְּדִין תִּנּוּ לָהּ מִפְּרֵי יְדִיהָ,
לְאֶתְקִימָא בְּקִיּוּמָא שָׁלִים לְעוֹלָמִין.

פִּתַח וְאָמַר: וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ
בְּאַרְץ אֲדוּם וְגו'⁴¹ (בְּרֵאשִׁית לו, לא). כְּמָה
סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים נֹאמְרוּ עַל הַפְּסוּק הַזֶּה
וְהַבֵּל אָמַת. אֲבָל כָּאֵן צְרִיד לְגַלּוֹת
סוּדוֹת נְעֻלְמוֹם שְׁלֵא נִגְלוּ וְלֹא נוֹדְעוּ עַד
עֲבָשׁוּ.⁴²

פִּתַח וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית לו לא) וְאֵלֶּה
הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְץ אֲדוּם וְכו'.
כְּמָה רְזִין עֲלֵאִין בְּהֵאִי קָרָא אֶתְמַרו
וְכֹלָא קְשׁוּט. אֲבָל הֵכָא אֲצַטְרִיד לְגַלּוֹת
רְזִין טְמִירִין דְּלֹא אֶתְגְּלוּ וְלֹא
אֶשְׁתְּמוּדְעוּ עַד הַשְׁתָּא.

בֵּא וִירָאָה, בְּזְמַן שֶׁהוּא טְמִיר מִכֹּל
[הָאִין סוּף] רְצִיחָה לְתַקּוּן עוֹלָמוֹת [אֲבִי"ע]
עַל יְדֵי עוֹלָמוֹת,⁴³ הוֹצִיא עֲנָפִים,⁴⁴
וּמִבְּפָנִים⁴⁵ יֵצְאוּ וְיִרְדּוּ לְמַטָּה, וְנִדְבְּקוּ
אֵלּוּ בְּאֵלוּ, זֶה מִבְּפָנִים וְזֶה מִבְּחוּץ. עַד
שְׁלֵא הִתְקַיְמוּ. אֵז פְּתוּב [עַל שְׁבָעַת
הַמְּלָכִים שְׁמִתוּ]: וְיִמְלֹךְ... וְיָמַת (שֵׁם

תָּא חֲזִי בְּזְמַנָּא דְּהוּא טְמִירָא מִכֹּלָּא
כְּעָא לְאֶתְקִימָא עֲלָמִין בְּעֲלָמִין, אֶפִּיק
עֲנָפִין וּמְלָגוּ נְפִיקוּ וּנְחַתוּ לְתַתָּא,
וּמִתְדַבְּקוּ אֵלִין בְּאֵלִין דָּא מְלָגוּ וְדָא

41. השווה עם תחילת האדרא רבא, וגם שם רבי שמעון התחיל הדרוש עם הפסוק: "ואלה המלכים", שרומז כידוע על שבירת הכלים, דהיינו עולם התוהו שקדם לבריאה. ואולי יש כאן רמז לשלטון האומות בזמן הגלות שלקחו כוחם מהמלכין קדמאין של עולם התוהו, ר' אדיר במרום ח"ב, עמ' צה: ד"ה "והארץ היתה תוהו"; תקט"ו תפלות ת' תסד (סוף): "ואותם אומות..."; עי' אד"ר קכח, ע"א; אדיר במרום עמ' צח, "ארץ אדום היא הבינה", ומשם יוצאים אלו המלכים. ואחד מטעמי השבירה, הוא לברר את הרע (הסט"א) שמושרש בכלים, עי' קל"ח פתח מו, מז, מט.

42. וכאן עומד אברהם א"ע"ה לגלות סוד נעלם, מה שלא מתגלה בזוהר ובכתבי הא"ר" במפורש. והוא ענין פשר שבירת הכלים בהנהגה. עי' באגרות עמ' נב, שכל האידרא מסודרת לפי הנהגה, וע"ע לקמן הערה 157.

43. עולמות של ראייה, שמיעה, ריח, דיבור, וגם המצח של א"ק.

44. ענפים - ענפי א"ק: אוזן, חוטם, פה ועיניים. וגם יש אורות המצח שמשם יצא התיקון של שבירת הכלים.

45. מבפנים, מא"ק יצאו אורות העיניים וירדו למטה - ברגלי א"ק, ונדבקו אורות הפנימיים של א"ק, שבקעו דרך הגוף ביחד עם האורות שירדו מהעיניים של א"ק.

לב-לט). וְכֹלֵם: לַפְּנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבַנֵּי
יִשְׂרָאֵל (שָׁם שָׁם, לא), זֶה הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן,⁴⁶ עֶקֶר הַכֹּל.

מִלְכָּר. עַד דְּלֹא אֲתַקְּנֵמוּ, בְּדִין כְּתִיב
וַיִּמְלֹךְ וַיָּמָת. וּכְלָהוּ לַפְּנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבַנֵּי
יִשְׂרָאֵל, דָּא מְלַפָּא עֲלָאָה עֶקְרָא דְכֹלָא.

בֹּא וְרֵאָה, שְׁבַעָה [מְלָכִים] הֵם, וּבִזְמַן
שְׂיִרְדּוּ, יִרְדּוּ בְּמִדְרַגּוֹתֵיהֶם זֶה תַּחַת זֶה,⁴⁷
וְהָעוֹלָמוֹת [אֲבִי"ע] זְמַנּוֹ לְצֵאתָ. וְאִם
הַתְּאֵמָר, שְׂבַד מִהַתְּחִלָּה הָיוּ עוֹמְדִים
[הָעוֹלָמוֹת אֲבִי"ע] שָׁם?! כִּי הוּא וְדָאֵי.
אֲבָל בְּזִמְנָן שְׂיִרְדּוּ, כִּי נַעֲרֹכוּ לְהוֹצִיא
דְּבָרִים, לְפִי יִרְדְּתֶם. וְכֵן [בְּעוֹלָם
הַתְּהוֹ] זְמַן הַגּוֹף לְאָדָם בְּשַׁעָה שְׂיִרְדּוּ
[הַכְּלִים - הַמְּלָכִים] לְמַטָּה.⁴⁸ וְכִי
[בְּעוֹלָם הַתְּהוֹ] נִדְּחָתָה הַסְטְרָא אַחְרָא
מִהַכֹּל.⁴⁹ וּבִזְמַן אַחֲרָ [בְּשִׁתְּחִיל הַתְּקוּן
לְהַתְּעוֹרֵר] הָיוּ נִתְקְנִים הַדְּבָרִים,
וּמִתְחִלְקוֹת מִדְּרָגוֹת לְפִי סוּדוֹת שְׁהוּזְמַנּוּ
לְכֹל. וְהַכֹּל תְּקוּן בְּאוֹתוֹ [מֶלֶךְ] הָאֲחֲרוֹן
שְׁהַתְּגַלָּה בְּנִגְדָם, וְזֶה הַדְּר.⁵⁰ אֲבָל אֵלּוּ

תָּא חֲזִי שְׁבַע אַנּוּן, וּבְזִמְנָא דְנִחְתּוּ נִחְתּוּ
בְּדְרָגֵיהוֹן דָּא לְתַמָּא מִן דָּא, וְאִזְדְּמַנּוּ
עַלְמִין לְנַפְקָא. אִי תִימָא דְהָכִי
מִקְדָּמִיתָא הָוּוּ קְיָמִין תְּמַן. הָכִי אִיהוּ
וְדָאֵי. אֲבָל בְּזִמְנָא דְנִחְתּוּ הָכִי אִזְדְּמַנּוּ
לְאַפְקָא מְלִין, כְּמָה דְהָוּוּ נִחְתִין. וְהָכִא
אִזְדְּמַן גּוֹפָא לְאָדָם בְּשַׁעָתָא דְנִחְתּוּ
לְתַמָּא. וְהָכִי אֲתַדְחִית סְטְרָא אַחְרָא
מִכֹּלָא. וּבְזִמְנָא אַחְרִינָא הָוּוּ מִתְּתַקְּנִין
מְלִין, וּמִתְּפָרְשִׁין דְרָגִין לְפּוֹם רְזִין
דָּאִזְדְּמַנּוּ כֹלָא. וְכֹלָא אֲתַתְּקִין בְּתֵהוּא
אַחְרִינָא דְאֲתַגְלִיא לְקַבְּלֵיהוּ, וְדָא הַדְּר.

46. בחי' הז"א הראשון, עיי' אדיר במרום עמ' ק: "מלכא קדמאה לבני ישראל קדמאה - פירוש הענין, כי כא היה הז"א הראשון הנמצא במציאות העיקרי במקומו הראשון. ומה שנעשה בזה הז"א, יהיה אחר כך בכל העולמות שתחת זה, ונמצא שעד שלא יצא לעולם בחי' תיקון זה של: מלך לבני ישראל, היה ענין השבירה".

47. ולא זה מול זה בסוד קוים: ימין, שמאל ואמצע. כלומר הכלים יצאו בבחינה לא מתוקנת, והטעם הוא שצריך לצאת משם ענין הס"א, וצריך שתצא מבחי' שאינה מתוקנת, עיי' אדיר במרום, סוף עמ' קא.

48. עולם התוהו - הנקודים, הוא העולם היחידי שמצטייר בו התחתונים לפי מה שהם, וכאן נמצאת הפעולה של הצ'ר ט"ק דהיינו ה"כוח להוציא הנפרדים יש מאין", דהיינו להוציא מין בשאינו מינו כגון הגוף. עיי' קל"ח פתח לט, עמ' קמז; וע"ע אגרות פח"ד, סי' כב, שעט.

49. דהיינו שבזמן התוהו נטהר העולם מן הרע שהיה מעורב בכל, ונדחה ממדרגה למדרגה עד למדרגה אחרונה, שהיא מלכות של עשיה. עיי' קל"ח פתח מז עמ' קסח; שערי רמו"ל עמ' קעו.

50. עיי' אדר"ר קמב, ע"א, ועיי' עץ חיים שער ט' פ"ח, מז, ע"א, והוא המלך השמיני שמוזכר בפרשת מלכי אדום (בראשית לו, לא-לט) ושם מוזכר שם אשתו מהיטבאל. ורק אצלו מוזכר ענין הד"ן (זכר ונקבה) וזה מה שמאפיין עולם התיקון. שהאורות יצאו בהסכמת דר"ן, ובעולם התוהו הזכר לא היה פונה אל הנקבה בגלל שלא היתה מתוקנת, עיי' קל"ח פתח נח. על מלך הדר שמסמל הזכר ויסוד התיקון, ראה כללים ראשונים, כלל טז; אדיר במרום ח"ב, עמ' יא: "אך כשיצא המלך הדר אז נעשה החיבור, והוא ממש חיבור החיים. וזה נרשש בח"ס, ועוד.

[תמלכים] הראשונים נשארו בסוד ה"ה אחרונה [של הוי"ה - בחינת שם ב"ן]. ואז מה שיצא [מהמצח של א"ק], לא יצא אלא פגגדם, דהינו ו' [של הוי"ה - בחינת מ"ה]. [וכך] זמנו העולמות בתקון, והם [בסוד שם] יהו"ה. [אבל] לעתיד לבוא: יהיה יהוה אחד (וכריה יד, ט), שאז ה"ה אחרונה [שבשם] תעלה פבראשונה להיות בסוד של ה' העליונה [של הוי"ה - בחינת שם ס"ג].⁵¹ ואז ו' ימצא פגגדה⁵² [פגגד ה' תחתונה], ועולה בסוד של ו' [של הוי"ה - בחינת שם ע"ב].⁵³ לפיכך [על המלכות פתוב]: אשת חיל עטרת בעליה⁵⁴ (משלי יב, ד). עליה [פתוב]: והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה וגו' [יהיה שבועתים כאור שבועת הימים] (ישעיה לב, ו). שפך מלמטה למעלה עולים הדברים.

כא וראה, בזמן שתקן החוץ נעלם מהכל [האין סוף] תקונים עליונים, הכל התחיל ונתקן בשלשה הראשים הנודעים.⁵⁵

אבל אליו קדמאין ברזא דה"ה בתראה אשתארו. פדין מאן דנפיק לא נפיק אלא לקבליהו ודא ו'. אזדמנו עלמין בתקונא ואנון יהו"ה. לזמנא דאתי יהיה ה' אחד (זכריה יד ט) דכדין ה"ה בתראה תסתלק כבקדמיתא למהוי ברזא דה' עלאה. פדין ו' אשתפח לקבלה וסליק ברזא די'. בגין כך אשת חיל עטרת בעליה (משלי יב ד). בה והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה וכו' (ישעיה ל כו) דהכי מתפא לעלא מסתלקן מלין.

תא חזי בזמנא דאתקין ההוא סתימא דכלא תקונין עלאין, כלא שרי ואתתקן בתלת רישין דאשתמודעו.

51. אדיר במרום עמ' צג, ועמ' קד; כלומר כמו שה' הראשונה של יהו"ה היא על יד י' גם ה' האחרונה תהיה לה אותה בחינה, וזה בשעה שעולה המלכות (ה' תחתונה) לבינה (ה' עליונה); ר' לעיל תי' סה; תקט"ו תפלות ת' ב (סוף); ת' ט; ת' טז; ת' קיח.
 52. דהיינו ה' שהוא כנגד ז"א, יעלה גם כן מדרגה ויהיה כמו ה' (אבא).
 53. עיין ליקוטי תורה, זכריה יד. הו' מתהפך לי', וכאן יש לנו יה"ה.
 54. שהיא [המלכות] עולה תחילה כי בה היה הפגם, עי' אדיר במרום עמ' צו. תחילת התיקון הוא שהזכר [ו'] פונה לנוקבא שנשלמה, עי' קל"ח פתח נח.
 55. מכאן מתחיל א"א ע"ה לפרש עולם התיקון. עי' אד"ז רפח, סע"א; שערי רמח"ל עמ' קמה; ועי' באוצרות חיים יט, ע"א. הגם שמדובר כאן בג' ראשין של אריך אנפין - עתיקא קדישא, כל מה שמפורש כאן אינו אלא על נוק' דעתיק ודאריך, מבחי' הכתר של שם ב"ן.

הַרְאָשׁ הַרְאָשׁוֹן, עַל כָּלֵם עוֹמֵד לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ [וְהוּא רִישָׁא דְלֵא אֲתִידַע שְׁל עֲתִיק].⁵⁶ וּמִמְנוּ שְׁבַע [סְפִירוֹת] נִמְצְאִים לְמַטָּה [מִתְלַבְּשִׁים בְּאֲרִיד].⁵⁷ שְׁנַאֲמַר לְגַבִּיהֶם: עַד דִּי כְרִסְוֹן רְמִי וְעֲתִיק יוֹמִין יִתְבּ (דְּנִיאל ז ט). בֵּא וְרָאָה, אוֹתוֹ רֵאשׁ עֲלִיוֹן שְׁלֵא נֹדַע כָּלֵל, עוֹמֵד לְהַאֲדוֹר אוֹר עַל כָּל הַמְדַרְגּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וּמַהוּ הַאוֹר? אֵלֵא סוֹד זֶה [הוּא] סוֹד עֲלִיוֹן שְׁכִתוּב [עֲלִיו]: יֵאָר יְהוֹה פְּנִי אֱלִיָּהּ וַיַּחַנֵּךְ [בְּמַדְבַּר וּכְה]. אוֹר הַפְּנִים שְׁמַסְתַּכְלִים לְמַטָּה, מַעֲמִיד הַמְדַרְגּוֹת בְּמִקְוָמוֹן, לְקַחַת אוֹר מִפְּנִים כְּמוֹ שְׁצִרְיָה. לְפִיכֵךְ בְּפָנִים מִסְתַּכְלִים, וּבְגוּף עוֹמְדִים הַדְּבָרִים [שְׁבַע סְפִירוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת דְּעֲתִיק] בְּתוֹךְ הַלְבוּשׁ [בְּתוֹךְ אֲרִיד] כְּרָאוּי. [וּכְנַגְדָּה זֶה] לְמַטָּה [בְּתַחְתּוֹנִים] בְּאֲרוּהוּ חֲכָמִים [עַל פִּי הַפְּסוּק]: טוֹב מְרָאָה עֵינַים [קַהֲלָה ז ט] טוֹב וְכוּ' [מְרָאָה עֵינַים בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מְגוּפּוֹ שְׁל מַעֲשָׂה]⁵⁸ [יוֹמָא עַד.ב]. שְׁתַּרְי אוֹר זֶה [שְׁל הַפְּנִים] גּוֹרֵם לָהּ [לְאִשָּׁה] לְקַבֵּל אוֹר אַחַר כְּמוֹ שְׂרָאוּי.

וּמַה שְׁהַתְּפַשֵּׁט בְּפָנִים [בְּאֲרִיד], שְׁבַע [תְּחַתּוֹנוֹת שְׁל עֲתִיק] הֵם, וּמַהֶם תְּלוּיִים כָּל הַמְדַרְגּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת. לְפִיכֵךְ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁבְעָה יָמִים נִבְרָא

רִישָׁא קְדָמָאָה עַל כָּלֵהוּ קִימַת לְעֵלָא לְעֵלָא, וּמִנְהָ שְׁבַע אֲשַׁתְּכַחֵן לְתַתָּא, דְּאֲתַמַּר בְּהוּ עַד דִּי כְרִסְוֹן רְמִי וְעֲתִיק יוֹמִין יִתְבּ (דְּנִיאל ז ט). תָּא חֲזִי הֵהִיא רִישָׁא עֲלָאָה דְלֵא אֲתִידַע כָּלֵל, קֵאִים לְאֲנַהֲרָא נְהִירוֹ עַל כָּלֵהוּ דְרַגִּין עֲלָאִין. מַאי נְהִירוֹ? אֵלֵא רְזָא דָּא רְזָא עֲלָאָה דְכַתִּיב יֵאָר ה' פְּנִי אֱלִיָּהּ וַיַּחַנֵּךְ (בְּמַדְבַר ו כה). נְהִירוֹ דְאַנְפִּין דְמִסְתַּכְלֵן לְתַתָּא אֲקִים דְרַגִּין בְּאֲתַרְיָהוּ, לְנִטְלָא נְהִירוֹ דְלָגוּ כְּמָה דְאַצְטְרִיָּה. בְּגִין כֵּךְ בְּאַנְפִּין מִסְתַּכְלֵן, וּבְגוּפָא קִימִין מְלִין לָגוּ לְבוּשָׁא בְדְקָא חֲזִי. וְלְתַתָּא אוּקְמוּהָ רַבְּנֵן טוֹב מְרָאָה עֵינַים טוֹב וְכוּ' (קַהֲלָה ו ט. ע"י יוֹמָא עַד:). דְּהֲכִי נְהִירוֹ דָּא גְרִים לָהּ לְקַבֵּל נְהִירוֹ אַחְסָנָא [אַצ"ל: אַחְרִינָא] בְּדְקָא יֵאוּת.

וּמַאי דְאֲתַפְשֵׁט לָגוּ, שְׁבַע אַנּוֹן, וּמִנְיָהּ תְּלִין כָּלֵהוּ דְרַגִּין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. בְּגִין כֵּךְ כָּל עֲלָמָא בְּשִׁבְעָה יוֹמִין אֲתַבְרִי,

56. דהיינו הרדל"א, ע"י אד"ר קלה, ונקרא רישא דעתיק, באד"ז שם, וברדל"א יש שלוש ספירות: כח"ב, ומשם מתפשטות למטה שבע ספירות.
 57. ע"י שערי רמח"ל עמ' קמב, ס' ח.
 58. ושם במסכת יומא מבואר הפסוק: "טוב מראה עינים מהלך נפש" - "ואמר ר"ל טוב מראה עינים באישה יותר מגופו של מעשה", ודהיינו ההסתכלות בפנים היא יותר גדולה, ודי למבין; ע"י על סוד הראייה של עליון בתחתון, אדיר במרום ח"א עמ' שח-שט ד"ה: "כי בהראות התחתון מן העליון - הוא מתקיים".

וּבְשֶׁבַע מְנַהֵג. וְזֶה סוּד, עַד דִּי כְרִסוֹן רְמִיז וְעֵתִיק יוֹמִין יִתְב. שְׁבֹן הַכְּפָאוֹת נִעְרְכִים לְמַטָּה בְּסוּד שֶׁל שֶׁבַע,⁵⁹ עַל דְּרָד הַשֶּׁבַע הַעֲלִיּוֹנוֹת [שֶׁל עֵתִיק]. שְׁהָרִי כֹל הַפְּדֻרְגוֹת שְׁמֹת־חֲלָקוֹת לְכָאן וּלְכָאן, [אָבֵל] בְּאֶשֶׁר [הַרְדֵּל"א] תְּסַתְּפֵל בְּהוּ, כִּפְיָן בְּשֶׁבַע תְּלוּיּוֹת וְלֹא יוֹתֵר. לְפִיכָד שֶׁבַע הוּא כֹּלֵל הַכֹּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.⁶⁰ וְהַשְׁכִּינָה [כּוֹלֵלֶת גַּם הִיא] שֶׁבַע [תַּחְתּוֹנוֹת],⁶¹ כְּמוֹ [שְׁנַמְצָא] לְמַעְלָה. וְכֵד הַכֹּל בְּסוּד שֶׁל שֶׁבַע הַסְּתֵדֵר וְדֵאֵי, בְּסִדּוֹר שְׁלָם.

וּבְשֶׁבַע אֶתְדַבֵּר. וְרָזָא דָא עַד דִּי כְרִסוֹן רְמִיז וְעֵתִיק יוֹמִין יִתְב. דְּהָא כְרִסוֹן מְזֻדְמָנָן לְתַתָּא בְּרָזָא דְשֶׁבַע, כְּגוֹנָא דְשֶׁבַע עֲלֵאִין. דְּהָא כְּלֵהוּ דְרַגִּין דְּמִתְפָּרְשָׁאן הָכָא וְהָכָא, כִּד תְּסַתְּפֵל בְּהוּ, כֹּלָא בְשֶׁבַע תְּלִין וְלֹא יִתִּיר. כְּגִין כְּדָ שֶׁבַע כְּלָלָא דְכֹלָא לְעֵלָא וְתַתָּא. וְשְׁכִינְתָא שֶׁבַע כְּגוֹנָא דְלַעֲלָא. וְהָכִי כֹלָא בְּרָזָא דְשֶׁבַע אֶסְתֵּדֵר וְדֵאֵי בְּסִדּוֹרָא שְׁלָם.

בֵּא וְרָאָה, כָּאן תְּלוּי הַהוּא עֵתִיקָא קְדִישָׁא שְׁנַעְלָם בְּכַנִּים [אֲרִיךְ אֲנִפִין], וְהַתְּחַלֵּק בְּעַנְפֵי [או"א וו"ן], בְּסוּד [עוֹלָם אֲצִילוֹת] רְשֵׁל אֲרִבַּע אוֹתִיוֹת יְהו"ה ב"ה, וְנִיאֵמֵר בְּהוּ: יְהוּה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד (זְכַרְיָה יד, ט). שְׁהָרִי אֵלֶּה [או"א וו"ן] נִקְרָאִים שֵׁם שֶׁל עֵתִיקָא. וְהֵם יְהו"ה, וְהוּא מְכַפְּנִים, כְּדָ מִתְּחַלֵּק כְּנֻגְדָם [לְאֲרִבְעָה].⁶² אָבֵל שְׁמוֹ מְמוּשׁ,

תָּא חֲזִי מְהָכָא תְּלִיא הַהוּא עֵתִיקָא קְדִישָׁא דְסֵתִים לְגוּ, וְאֶתְפָּרַשׁ בְּעַנְפֵי בְּרָזָא דְד' אֶתְוֹן יְהו"ה ב"ה. וְאֶתְמַר בְּהוּ ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. דְּהָא אֵלִין שְׁמָא דְעֵתִיקָא אֶקְרִין, וְאֶנֶּן יְהו"ה, וְאִיְהוּ מְלִגּוֹ הָכִי מִתְפָּרַשׁ לְקַבְּלֵיהוּ. אָבֵל שְׁמָה

59. עי' ת"ז תי' כא, מג, ע"ב.

60. עי' דעת תבונות ח"ב עמ' לז: "אך הספירות אשר הוכנו לזה הם שבע..."

61. עי' זהר חדש אחרי כח, ע"ב.

62. עי' פח"ד, שערי רמח"ל, עמ' קמ"ז: "ועתה אפרש לך ענין התלת רישין האלה מה הם. וצריך שתדע, כי אע"פ שאמרנו שג' הויר"ת יש, האמת הוא שאחר כך יש הויר"ה אחרת שכוללת כולם כאחת, וסוד הענין הוא, כי סדר ההנהגה הוא זה, ונקשר ראשונה בראשית העולם, שהוא א"א. והנה הסדר הוא חד"ר, שהם ג' הנהגות חלוקות. ואח"כ המלכות היא סוד הכללות, שהיא משפעת לתחתונים בהסכמת הנהגות. והנה שורש הג' הנהגות הם הג' ראשים האלה. וכך הם מתפשטים זה אחר זה, משם לאור"א ודעת, שהוא המזל שבינייהם, ומשם למוחי ד"א. וכל זה סוד השפעת הזכר המשפיע. ואח"כ יוצאת הנקיבה, שהיא המקבלת, אבל עם כל זה היא גם כן נדרשת בראשים האלה, כי כל ראש גם כן יש בה ג' הויות האלה, וגם האחת הכוללת בסוד המלכות כנ"ל".

נַעְלָם מִכָּל, טְמִיר מִכָּל, וְלֹא נִרְמָז אֶלָּא בְּקוֹצוֹ שֶׁל י', שְׂמֻמָּנוּ נִבְנָה וְנִתְמַלֵּא שֵׁם [הו"ה] זֶה פְּרָאוּי. וְהַכֵּל הוּא אֶחָד בְּיַחְדוֹ אֶחָד וְדַאי, [כִּי] זֶה שְׂבָפָנִים הוּא אֹר, שְׂפָל הָאוֹרוֹת מִתְּלַהֲטִים מִמֶּנּוּ. וְהַכֵּל נִכְלָל וְנִקְשָׁר בְּשִׁלֵּשׁ עֲשָׂרֵה נְבִיעוֹת יְקָרוֹת הַנְּקָרוֹת י"ג תְּקוּנֵי הַנְּקָן,⁶⁴ שְׂיִתְחַלְקוּ בְּמִקוּמָם פְּרָאוּי.

בֵּא וְרָאָה, עֵתִיקָא קַדִּישָׁא, תַּחֲלֵת תְּקוּנָו [הַרְאֵשׁ הַרְאֵשׁוֹן שְׁלוֹ] הוּא גְּלַגְלַת אַחַת לְבְנֵה שֶׁל הַרְאֵשׁ.⁶⁵ אָבֵל [יֵשׁ כְּאֵן] סוּד טְמִיר, שְׂהַכֵּל נִתְקַן וְנִכְלָל בְּשִׁלְשָׁה, וְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא זֶה, נִתְקַן בְּשִׁלְשָׁה רְאִשִׁים וְדַאי.⁶⁶ וְסוּד הַכֵּל, הוּא יְמִין וְשְׂמָאל וְאַמְצַע.⁶⁷ וְכֵד לְמַטָּה מִתַּחֲלָקִים [הַמְדַרְגּוֹת], הַכֵּל בְּשִׁלֵּשׁ. וְאֵם תֹּאמֵר, שְׂכַד הוּא לְמַעְלָה! לֹא כֵּד, [שְׂלַמְעֵלָה הוּא רַדְל"א, שֵׁם פֶּל הַכַּח"ב שֶׁל עֵתִיק נִמְצָאִים כְּרֹאשׁ אֶחָד], אָבֵל כְּאֵן [כְּאַרְיָד] מִשְׁתַּרְשִׁים הַדְּבָרִים כֵּד. אֲמָנָם מִצַּד שֶׁל מַעְלָה הוּא כֵּד, מִצַּד שֶׁל עֵתִיק

מִמַּשׁ, סְתִים מִכָּלָּא טְמִיר מִכָּלָּא, וְלֹא אֶתְרָמִזוּ אֶלָּא בְּהֵוּא קוֹצָא דִי', דְּמַגְּה אֶתְבְּנִי וְאֶתְמַלֵּא שְׂמָא דָּא פְּדָקָא יְאוּת. וְכָלָּא אִיהוּ אֶחָד בְּיַחְדוּדָא חַד וְדַאי. דְּדָא אִיהוּ לְגוֹ, בּוּצִינָא דְכִלְהוּ בּוּצִינִין מִתְּלַהֲטֵן מְנַה. וְכָלָּא אֶתְפְּלִיל וְאֶתְקַשֵּׁר בְּתִלְסַר נְבִיעִין יְקִירִין דְּאֶקְרוּן י"ג תְּקוּנֵי דִיקְנָא, דִּיתְפָּרְשׁוּן בְּאַתְרֵיהוּ פְּדָקָא חַזִּי.

תָּא חַזִּי עֵתִיקָא קַדִּישָׁא שְׂרִי לְאַתְתַּקְנָא בְּחַד גְּלַגְלַתָּא חַדָּא דְרִישָׁא. אָבֵל רְזָא טְמִירָא, דְּכָלָּא אֶתְתַּקַּן וְאֶתְפְּלִיל בְּתַלְתָּא, וְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא דָּא בְּתַלְתָּא רִישִׁין אֶתְתַּקַּן וְדַאי. וְרְזָא דְכָלָּא אִיהוּ יְמִנָא וְשְׂמָאלָא וְאַמְצַעִיתָא. וְהַכִּי מִתְפָּרְשָׁאן לְתַתָּא כָּלָּא בְּתַלְתָּא. וְאִי תִימָא דְהַכִּי אִיהוּ לְעֵלָּא. לְאוּ הַכִּי. אֶלָּא הַכָּא מִשְׁתַּרְשֵׁן מְלִין הַכִּי. אָבֵל מִסְטָרָא דְלַעֲלָא אִיהוּ

63. עי' זהר יתרו ח"ב, פט, רע"א. ע"ע אדיר במרום, עמ' שלג.

64. שלושה עשר תיקוני הזקן שסודם הוא: "לכפות הדינים, להכניע הקליפות ולהשליט הקדושה בסוד היחוד העליון", ראה קל"ח פתח קח, קיא בפירוש ועוד. עיין שערי רמח"ל עמ' של"ד - של"ו.

65. עי' אד"ז רפח, ע"א, ד"ה גולגלתא. והנה זה התיקון הראשון מז"ת דעתי' שנקרא ג"ט קר"ע פ"ח, והראשון הוא גולגלתא חיורא, וזה גם הראש הראשון אחרי רדל"א, עי' שערי רמח"ל עמ' שלד-שלו.

66. והם: גולגולתא, אוריא ומוחא, ושנים האחרונים נעשים שלשה ראשים [גולגולתא, אוריא ומוחא]. עי' שערי רמח"ל עמ' רעה, ואלו השלש ראשים כבר מלובשים בבחי' אריך, הראשון כתר דאריך (גולגולתא), השני אוריא דכיא שבין כתר לחכמה, ושם יש דעת דעתיק, והשלישי הוא החכמה של אריך, ומעליהם רדל"א - כח"ב דעתיק, שאינו מלובש; ואף שבע"ח, סא, ע"ד, משמע שהוא כן מלובש באריך, הכונה לד"ת, ששם, הוא קורא לכל עתיק "רדל"א", עיי"ש סב, ע"א; ועי' באוצרות חיים יט, ע"א, ד"ה ולכן; ושערי רמח"ל עמ' קמה; קל"ח פתח צט.

67. הנהגה של חסד, דין ורחמים שמושרשת בגולגלתא אוריא ומוחא, עי' קל"ח, פתח קז.

יומין שמשם תתר בו [פארוד המלביש].
שפן חסד גבורה תפארת [של עתיק]
[מתלבשים] בשלשה ראשים [של
ארוד: הגולגולת, המוח, והאזן], וכאן
[בחג"ת של עתיק] השתרושו פלם. וכך
יורד למטה בדרך זה עד השכינה,⁶⁸
שהיא כלל של הכל, וכך [גם הכל]
מתחלקים בשלשה.

אבל בא וראה, הגולגולת הזו [של ארוד]
מתחלקת לכמה מדרגות. אבל בין
שנתקנו הדברים בשלש, כך היא
מתקשרת בשלש, והן שלש היות,⁶⁹
ואחת פוללת אותן כאחד [דהינו
מלכות]. ולפיכך פאן השתרושו
המדרגות בסדור שלם, והן שלשה עשר
חיותי⁷⁰ [שערות לבנות] שמאירות:
אחת מהאמצע - כלל של הכל, ארבע
ליומן, וארבע לשמאל, וארבע מאחורי
הערף. וכך מתחלקות בלן למטה
ונכללות בשכינה, שהיא [אות] ד',⁷¹ -
המשען הרביעי [שנמצא] תחתם,⁷² וזו

הכי, מסטרא דע"י דאטמר בה. דהא
חסד גבורה תפארת בתלת רישין אנון,
והכא אשתרוש פלא. והכי מטא לתתא
פגונא דא עד שכינתא דאיהי פלא
דכלא, והכי בתלת מתפרשן.

אבל תא חזי גלגלתא דא בכמה דרגין
אתפשטת. אבל בין דאתקנו מלין
בתלת, הכי איהי בתלת אתקשרת, ואנון
תלת הוין וחד כליל לון פחדא. ובגין
כך הכא אשתרושו דרגין בסדורא שלם,
ואנון תליסר חורתי דנהרן, חד
מאמצעיתא פלא דכלא, ד' לימינא וד'
לשמאלא וד' לבתר קדלא. והכי
מתפרשן פלא לתתא, ואתכליל
בשכינתא דאיהי ד' סמכא רביעאה
תחותיהו, ודא הוי"ה דכליל לון. וכלא

68. עי' אד"ר קמח, ע"ב; קל"ח פתח קד, ובפי' ח"ב; ראה להלן בענין של תלת ראשין של השכינה.

69. עי' פח"ד, שע"ר, עמ' קמו.

70. הם י"ג תיקונים של הקרקפת, המתגלים בין השערות, שהגולגולת היא לבנה מאור החסד של עתיק המתלבש בה, עי' פח"ד, שע"ר עמ' קנ, שיש י"ג תיקונים בנימין, בחיורתי ובדיקנא, והחיורתי הם מג' הויות (י"ב אותיות ואחד הכולל). על ענין החיורתי, עיין כללי חכמת האמת, שע"ר עמ' שלג: "ומן ה"ג [ה"ב אותיות וא' הכולל, כנז"ל] שבגולגולתא נעשו ה"ג חיותי, והם הלבנונית שיש בין שער לשער, וכמו שהשערות הם י"ג, כך החיותי הם י"ג... והם מתחלקים כמו השערות, היינו ד' מצד ימין, וד' מצד שמאל וד' אחרי העורף, וא' באמצע הכוללת כולם. ואותם שבאחורי העורף הם הם המתפשטים למטה בד"א להשלים הדיקנא שלו שתהיה בת י"ג תיקונים".

71. ת"ז תי' כ"א, נו, ע"ב; עי' אדיר במרום עמ' רצא: "בסוד ארבע מאות שקל".

72. שהשכינה עולה בתיקונה עד האין סוף ב"ה, עי' ת"ז שם תי' י כד, ע"ב; ולעיל תי' לט.

הַיּוֹיָה שְׂפוּלָלַת אוֹתָן. וְהַכֵּל הוּא אַחָד, [כְּמוֹ] שְׂפָתוֹב: יְהוָה אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד (זְכָרְיָה, שֵׁם). שְׁהַרְי הַכֵּל מִתְחַלֵּק לְשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרָה וְדָא, בְּסוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה [הַיּוֹיָה] וְ[הַיּוֹיָה] אֶחָד הַכּוֹלֵל אוֹתָן. וְזַעִיר אֲנָפִין הוּא אַחָד, ⁷³ וְהֵם תִּשְׁעַ מְדַרְגּוֹת שְׁלוֹ, שְׁלֹשׁ [כְּתֵר חֲכֵמָה בִּינָה] שְׁלֹשׁ [חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת] שְׁלֹשׁ [נִצְחָ הוֹד יְסוּד], [שְׁלֹשׁ] כְּנַגְדֵּי אַבָּא וְאִמָּא וְדַעַת, [שְׁלֹשׁ] כְּנַגְדֵּי, וְכַנְגְדֵּי הַשְּׂכִינָה הַיּוֹצֵאת מִכְּמוֹנָא. אֲבָל הַשְּׂכִינָה תְלוּיָה בְ[הַיּוֹיָה] אֶחָד הַכּוֹלֵל, וְזֶה ד' [הַיּוֹיָה] הַרְבִּיעִי וְאוֹת ד' מֵאַחָדָּה. ⁷⁴ וְהַכֵּל הוּא אַחָד. שְׂפָדָה שְׁלֹשָׁה [הַיּוֹיָה] מִתְחִילִים [בְּאַרְיָד] מִלְּמַעְלָה וּמִתְפַּשְׁטִים בְּמַדְרַגּוֹתֵיהֶם עַד שְׂמַנְיָעִים [בְּזוּ"נ] לְמַפְתָּה. וְאִזּוּ יוֹצֵא ד' [הַיּוֹיָה] הַד' אַחֲרֵיהֶם, וְהַכֵּל הוּא אַחָד. וְזֶה א' יוֹיָה, ⁷⁵ א' אֶחָד וְדָא. יָמִין וְשְׂמָאל וְאַמְצַע, וְ[הַכֵּל] בְּשֵׁלֶשָׁה רְאִשִׁים אֵלּוּ הַשְּׂתָרְשׁ, לְהַעֲמִיד הַגְּהֵגַת הָעוֹלָם [ע"י זו"ן] בְּקִיּוּם שְׁלָם. ⁷⁶ וְסוּדוֹת [אֵלּוּ] הַנּוֹדְעִים לְחֲכָמֵי לֵב, תְלוּיִם זֶה בְּזֶה בְּשַׁעוֹר שְׁלָם.

אִיהוּ אֶחָד, דְּכִתִּיב ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. דְּהָא כְּלָא הָכִי בְּתַלְיָסָר אֲתַפְרֵשׁ וְדָא, בְּרִזָּא דְתַלְתָּ וְחַד דְּכִלִּיל לִזְוִן. וְז"א אִיהוּ אַח, וְאַנּוּן ט' דְּרִגִין דִּילָה תַלְתָּ תַלְתָּ תַלְתָּ, לְקַבֵּל או"א וְדַעַת, וּלְקַבֵּל וּלְקַבֵּל שְׂכִינְתָּא דְנִפְקַת מִגָּה. אֲבָל שְׂכִינְתָּא בְּחַד דְּכִלִּיל תַלְיָא וְדָא ד'. כְּלָא אִיהוּ אַחָד. דְּהָכִי תַלְתָּ שְׂרָזָן מְלַעְלָא וּמִתְפַּשְׁטָן בְּדַרְגֵיהוֹן עַד דְּמַטִּי לְתַתָּא. בְּדִין נִפְקַת ד' אֲבַתְרֵיהוּ, וְכְלָא אִיהוּ אֶחָד. וְדָא יו"י א', אֶחָד וְדָא. יָמִינָא וְשְׂמָאלָא וְאַמְצַעִיתָא כְּלָא בְּתַלְתָּ רִישִׁין אֵלּוּן אֲשַׁתְרֵשׁ, לְאַקְמָא דְבְּרַנְיָתָא דְעֵלְמָא בְּקִיּוּמָא שְׁלָם. וְרִזִּין אֲשַׁתְמוּדְעָן לְחֲכָמֵי לֵבָא, תַלְזָן דָּא מִן דָּא בְּשַׁעוֹרָא שְׁלָם.

בֵּא וְרָאָה, כָּל הַדְּבָרִים הַתְלוּיִם בְּיָמִין מִשְׂתַּרְשִׁים כְּאֵן, [דְּהַיְנוּ] בְּאֵלּוּ הַחַיּוֹנְתֵי שֶׁל הָרֵאשׁ [שֶׁל אַרְיָד] וְדָא. וְכָל הַמְדַרְגּוֹת לּוֹקָחוֹת לְפִי הַפּוֹד שְׁלָהֶם

תָּא חַזִּי כְּלָהוּ מְלִין דְּתַלְזָן בְּיָמִינָא מְהַכָּא מִשְׂתַּרְשִׁין, בְּאֵלּוּן חַיּוֹנְתֵי דְרִישָׁא וְדָא. וְכָל דְּרִגִין נְטִלִין לְפּוּם רִזָּא (לְהוּ) [דְּלְהוּן] לְיָמִינָא אוּ לְשְׂמָאלָא אוּ

73. ע"י ת"ז תי' נו, צ, ע"א, כוונות ק"ש של אחד, אח (ז"א) - ד (נוקבא), שער הכוונות, דרוש ק"ש.

74. ע"י אדיר במרום עמ' צט.

75. ע"י ת"ז בהקדמה טו, ע"ב, ולעיל סוף הקדמה א', י' ו' י' הוא כמנין כ"ו, פעמיים אח"ד.

76. ע"י קל"ח פתח צה, ח"ב, עמ' רפז, ועיין לקמן הערה 157.

[דהיינו] לִימין או לשמאל או לאמצע.⁷⁷ והכל תלוי מכאן, משלשה ראשים אלו [של אריך] שְׁנָאֲמְרוּ. שְׁהָרִי בְּתוֹךְ הָרֹאשׁ הַזֶּה הָרֹאשׁוֹן [הגולגולת של אריך], נִמְצָא מִחַ אֶחָד נִעְלָם [והוא חכמה של אריך], וְזֶה הָרֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁי. וְלִמְעֵלָה מִמֶּנּוּ קִים אֲוִיר אֶחָד שְׁלֵא נִתְפָּשׁ, וְהוּא הָרֹאשׁ הַשְּׁנִי.⁷⁸ וּמִחַ זֶה עוֹמֵד לְצַד שְׁמֹאל, שְׁכָף הוּא תְּלוּי [מִמֶּה שְׁנִמְצָא] מִלְּמַעְלָה.⁷⁹ וּמִכָּאן [מִמֶּחַ זֶה] נִעְשֶׂה הַכֹּל, [כְּמוֹ] שְׁכָתוּב: כָּל־מַעֲשֵׂי הַשָּׁמַיִם עֲשִׂיתָ (תהלים קד, כד), וְסוּד עֲלִיּוֹן הוּא. שְׁהָרִי הָעוֹלָמוֹת נִעְשׂוּ עַל יְדֵי [סְפִירַת] הַגְּבוּרָה, וְזֶהוּ מִה שְׁדָרְשׁוּ חֲכָמִים,⁸¹ שְׁחֲקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּדִין, אֲלֵא שְׁשִׁתָּף עִמּוֹ מִדַּת הַרְחָמִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּא יב, טו). שְׁהָרִי עָקַר הַכֹּל בְּךְ הוּא, שְׁחֲכַל נִבְּנָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. וְהַכֹּל הוּא בְּדֵי לִהְבִּיא לְמִטָּה [בְּחִינָה] בְּסוּד אָדָם [דֵּהִינּוּ זְעִיר אֲנָפִין]. לְפִיכֵךְ: אֲשֶׁר יִצַר אֶת הָאָדָם בְּחֲכָמָה,⁸² זֶה הַחֲכָמָה

לְאִמְצָעִיתָא. וְכֵלָא מְהֵכָא תְּלִיא מִתְּלַת רִישֵׁין אֲלִין דְּאִתְמָרוּ. דְּהָא בְּגוּ רִישָׁא דָּא קְדָמָא מְחָא חַד סְתִים אֲשִׁתְּפַח וְדָא רִישָׁא תְּלִיתָא. דְּעֵלָא מְנַה קִימָא חַד אֲוִירָא דְּלֵא אֲתַפְּס וְאִהוּ רִישָׁא תְּנִינָא. וּמְחָא דָּא לְשִׁמְאֵלָא קָאִים דְּהֵכִי תְּלִיא בֵּה מְלַעֲלָא. וּמְהֵכָא אֲתַעְבִּיד כְּלָא דְּכִתִּיב כָּל־מַעֲשֵׂי הַשָּׁמַיִם עֲשִׂיתָ (תהלים קד כד) וְרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ. דְּהָא עֲלָמִין בְּגְבוּרָה אֲתַעְבִּידוּ, וְהֵינּוּ דְּאוּקְמוּהָ רְבִנָן שֶׁהַב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּדִין אֲלֵא שְׁשִׁתָּף עִמּוֹ מִדַּת הַרְחָמִים (כ"ר יב טו). דְּהָא עָקַרָא דְּכֵלָא הֵכִי אִיהוּ, דְּכֵלָא אֲתַבְּנִי מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה. וְכֵלָא לְמִיתִי לְתַתָּא בְּרָזָא דְּאָדָם. בְּגִין כֵּךְ אֲשֶׁר יִצַר אֶת הָאָדָם בְּחֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה סְתִימָאָה

77. עיי"ש פתח קד.

78. כללו של דבר, יש ראש ראשון שהוא הרדל"א (בעתיק) ויש ראש ראשון שהוא גולגלתא (באריך); ראש השני הוא אוירא דכיא (קרומא): הראש השלישי הוא מוחא סתימאה (חכמה). ועיי' לעיל הערה 66.

79. בחכמה של אריך מתלבשת מלמעלה הגבורה של עתיק שהיא בחינת שמאל, עיי' כללות האילן, שער עמ' רעג.

80. על סוד הפסוק: "כולם בחכמה עשית", שהכל תלוי מחכמה סתימאה הזאת, עיי' אדיר במרום עמ' קעח; שם עמ' רמט: "ובאמת בחכמה סתימאה נבנים בתחילה כל הדברים בסוד: כולם בחכמה עשית"; שם עמ' שט: "הוא נמשך מן החכמה - שהוא קיום הכל, בסוד: כולם בחכמה עשית"; ר' לעיל תי' לה.

81. עיי' זהר וישב ח"א, קפ, ע"ב; בראשית רבא, יב, טו. וע"ע בראשית א, א, רש"י, ד"ה ברא אלקים. עיי' אדיר במרום עמ' של"ג, שער עמ' קמ"ט.

82. ע"פ ברכות ס, ע"ב. וכן מתפרש הפסוק: אשר יצר את האדם [דהיינו ז"א] בחכמה [סתמאה]. עיי' אדיר במרום עמ' רד: "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית - שכל הבריאה כמו בקיצור היא האדם... כי הד"ם של אדם נעשה [המספר] מ"ת בהכאת ה' שהיא החכמה... וגם חכמה הוא כ"ח מ"ה שגו' אד"ם".

הַסְתוּמָה [שֶׁל אֲרִיד] ⁸³ שְׁעַל יְדֵה עוֹמֶדֶת הַנְּהַגְתָּ הַכֹּל. וְכֹל זֶה עוֹמֵד בְּסוּד הַגּוֹף [שֶׁל הָאָדָם]. ⁸⁴ לְפִיכֵךְ הַגּוֹף תְּלוּי וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ [מִהַחֲכֻמָּה מִצַּד גְּבוּרָה דַעֲתִיק]. וְכֵךְ כָּל הָעֲנִינִים, תַּחֲלִילָתָם תְּלוּיָהּ בְּסוּד הַיָּהּ [שֶׁל הַחֲכֻמָּה שֶׁל אֲרִיד] וְדָא. וְ[סְפִירַת] הַחֲסֵד הַתְּפִשְׁט וְנִכְנַס לְפָנִים, וְתַקֵּן תְּקוּנִים בְּמִדְרָגוֹת כְּמוֹ שְׁצַרִּיד. ⁸⁵

דְּבָה קָאִים דְּבְרִנּוּתָא דְּכֹלָא. וְכֹל דָּא בְּרָזָא דְּגוּפָא קָאִים, בְּגִין כְּךָ גּוּפָא מְגָה תְּלִיא וְאִשְׁתַּכַּח. וְהָכִי תְּלִיא רְזָא מְשִׁירוּתָא דְּכֹל מְלִין וְדָאִי. וְחֲסֵד אֲתְּפִשְׁט וְעִיל לְגוּ, וְאֲתַקִּין תְּקוּנִין לְדְרָגִין כְּמָה דְּאִצְטְרִיד.

בֵּא וְרָאָה, שְׁמִיָּה הַמּוֹח [ח"ס שֶׁל אֲרִיד] הַתְּפִשְׁט הַכֹּל וְדָאִי. וְהַכֹּל תְּלוּי בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה נְבִיעוֹת עֲלוֹנוֹת שְׁיוּצָאוֹת מִמֶּנּוּ [דְּהִינּוּ י"ג תְּקוּנֵי הַזְּקֵן], שְׁנוּבְעוֹת נְבִיעָה עֲלוֹנוֹה לְכֹל מִי שְׁצַרִּיד. אֲבָל מִהַגְלָגְלַת שֶׁל הָרֵאשׁ תְּלוּיוֹת הַשְּׁעָרוֹת, ⁸⁶ נִימִים עַל גְּבֵי נִימִים. וְאֵלּוּ גַם כֵּן יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הַחֲכֻמָּה הַזֹּאת. ⁸⁷ אֲבָל הַכֹּל לְפִי מִדְרָגוֹתָיו הַתְּחִלְקִי. ⁸⁸

תָּא חֲזִי מַהֲאִי מוֹחַ אֲתְּפִשְׁט כֹּלָא וְדָאִי. וְכֹלָא תְּלִיא בְּתִלְסַר נְבִיעִין עֲלָאִין דְּנִפְקִין מִגָּה, דְּנְבִיעִין נְבִיעוּ עֲלָאָה לְכֹל מֵאֵן דְּאִצְטְרִיד. אֲבָל מִגְּלָגְלַת דְּרִישָׁא תְּלִין שְׁעָרֵי נִימִין עַל נִימִין, וְאֵלּוּ נִימֵי מִגּוֹ חֲכֻמָּתָא דָּא נִפְקִין. אֲבָל כֹּלָא לְדְרָגוּי אֲתְּפִרְשׁ.

83. עי' זהר תזריע ח"ג מ"ב סע"ב, ועי' עץ חיים ח"ב ק"א ע"ד.

84. גוף של האדם עומד ע"פ סדר עשר ספירות, הראש כנגד חב"ד, יד ימין ושמאל: חסד וגבורה, החוזה - תפארת, הרגלים - נצח והוד, הברית - יסוד, עטרה - מלכות; עי' שערי רמח"ל, אגרות פח"ד, סי' טז, עמ' שעג - שעד, וע"ע קל"ח, פ"יב.

85. כלומר אחרי שנקבע בדיון, כדי לברוא העולם, אח"כ "התפשט החסד", דהיינו, הקב"ה שיתף עמו מדת הרחמים. עי' ג"כ עץ חיים ח"ב, שער מ"ד, פ"ז, בסופו קא, ע"ד, שאין אחד מהו' קצוות יכול להתלבש באור האין סוף אם לא שיתלבש בו תחילה אור החסד. ע"ע שערי רמח"ל. כללי חכמת האמת, סי' סז - סח, עמ' שמה - שמו.

86. עי' אדר' קכח, ע"ב: "תאנא בגולגלתא וכו'"; שער' עמ' שלב-שלג.

87. עי"ש קכט, ע"א: "דבכל נימא ונימא אית מבויע דנפיק ממוחא סתימאה", ועי' קל"ח פתח קה "שערות הראש הם מתגלים מקדושת המוח (החכמה) עצמו כמו שהיא בן, אך הדיקנא עשויה להשתלשל בה האורות בהדרגה, לרדת עד הו"א". ושם עמ' שח: "הדיקנא הם צינורות הממשיכים אור החכמה סתימאה לחוץ, לעשות השתלשלות. אך גם השערות של הראש אמרו באדרא רבא (קכט, א) שהם ממשיכים האור מן המוח... והנה הפרש הוא שהשערות של הראש אינם אלא מגלים אור המוח כאשר הוא, ולא בהשתלשלות והדרגה. אך הדיקנא ממשכת האור להשתלשל בהדרגה".

88. עי' קל"ח שם ח"א, עמ' שח.

בא וראה, למטה [בוועיר אנפין] פתוכ: שראשי נמלא טל, קנצותי רסיסי לילה (שיר ה, ב), שהרי המוח [של ז"א] ממלא את [חלל] הראש [שלו]. ואחר כך מהמוח שהוא יוצאות טפות למי שראוי, מתודך שערות אלו. ובהם יתקן מי שראוי להתקן, לטול אחר כך האור שצריך לזון את העולם.⁸⁸ ועל דרך זה למעלה [בארץ אנפין], מתודך שערות אלו [י"ג חירותי דארץ] אור החכמה יוצא כדגמת זה [של ז"א], לתקן מי שראוי להתקן. אבל המזון הראוי לא יוצא אלא מאותם התקונים הנכבדים [שהם י"ג תקוני הוקן] הסוככים לצד הפנים כמו שנתבאר. לפיכך הכל צריך [ללכת] לפי מדרגתו. ונימזם אלו מתודך המוח הזה [של ארץ] יוצאות, מתודך הברור שהתברר מתודך אותם המלכים [של עולם התהו] שנופרו. וכמה מדרגות ומדרגות תלויות בהן. אבל בשעה שיוצאות לחוץ, הראש השני האמור [האור], אוחו אותן ומחזיר אותן בסדור עליון בסוד של שלשה עשר [חירותי],⁹⁰ לימין שמאל ואמצע, כמו שנתבאר. ועולים ויוצאים על גבי הגלגלת לחוץ להאיר למי שצריך, על ידי האור של המוח שהוא שזרם בהם. ושעור של הנימין [גדלם ואורם], וחשבון שלהן,⁹¹ הכל הוא משער על פי

תא חזי לתתא כתיב שראשי נמלא טל קנצותי רסיסי לילה (שיר ה ב). דהא מחא מלא לרישא. ולבתר מההוא מחא נפקין טפין למאן דאתחזי מגו שערין אלין. ובהו אתתקן מאן דאתחזי לאתתקנא לנטלא בתר הכי נהירו דאצטריך לאזנא עלמא. כגונא דא לעלא מגו נימין אלין נהירו דחכמתא נפיק כגונא דא לאתקנא מאן דאתחזי לאתתקנא. אבל מזונא דאתחזי, לא נפיק אלא מאנון תקונין יקירין דסחרין לסטרא דאנפין כמה דאתמר. בגין כך כלא לדרגה אצטריך. ונימין אלין מגו האי מחא נפקי, מגו ברירו דאתבריר מגו אנון מלכין דאתמרו. וכמה דרגין ודרגין תלין בהו. אבל בשעתא דנפקין לבר, ההיא רישא תננא דאתמרת, אחדת בהו והדרת [אצ"ל: וסדרת] לון בסדורא עלאה ברזא דתליסר לימינא שמאלא ואמצעיתא כמה דאתמר. וסלקין ונפקין ע"ג גלגלתא לבר לאנהרא למאן דאצטריך, בנהירו דההוא מחא דרהיט בהו. ושיעורא דנימין וחשבונא דלהון כלא ברזין

89. זו היא בח' שערות ז"א להשפיע לעולם, עי' אדיר במרום עמ' קפ, רז.

90. עי' אדיר במרום עמ' קעח - קעט, בפרט ד"ה אמנם צריך.

91. עי' אגרות עמ' נב: "שכל דברי האדרא חידושים הם. כי מה שנאמר בדברי רשב"י זלה"ה, או שנגלה בגלוי שם, לא נאמר כאן כי בקיצור עברו עליו: כגון בענין השערות דא"א הלא יראה כתוב: ושיעורא דנימין

סוד עֲלִיּוֹן, וְדַאי, כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ. שְׁעֵרוֹת אֱלוֹ, בְּלֵן עוֹמְדוֹת בְּסִדּוּר יָאָה, לְבָנוֹת כְּשִׁלְגִי,⁹² כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר עֲלֵיהֶם: וְשַׁעַר רִאשֵׁה פְעֵמַר נְקֵא (דְּנִיאל ז ט). וְאִין שָׁם עֲרְבוּבִיָּה.⁹³ וּמִצַּד זֶה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּלֵא מַחְלוּקַת⁹⁴ וּבְלֵא סַפְקוֹת כְּלָל,⁹⁵ מַה שְׂאִין בֵּן לְמִטָּה [בְּזַעִיר אֲנַפִּין], כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר⁹⁶ [כְּכַר בְּאֲדָרָא דְרַשְׁבִּי].

עֲלֵאִין אֲשַׁתְּעַר וְדַאי כְּמָה דְאֲצִטְרִיךְ. שְׁעֵרִין אֲלִין כְּלֵהוּ קִימִין בְּסִדּוּרָא יָאָה חוֹרִין כְּתִלְגָא, דְאֶתְמַר בְּהוּ וְשַׁעַר רִאשֵׁה פְעֵמַר נְקֵא (דְּנִיאל ז ט). וְלִית תְּמָן עֲרְבוּבִיָּא. וּמִסְטְרָא דָא אֲתִיְהִיבַת אֲוִרִיתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּלֵא מַחְלָקַת וּבְלֵא סַפְקוֹן כְּלָל, מַה דְלָאוּ הֵכִי לְתַתָּא כְּמָה דְאֶתְמַר.

עֵינִים שֶׁל הַרְאֵשׁ הָעֲלִיּוֹן [שֶׁל אַרְיָד אֲנַפִּין], כְּאֵן קִימִים סוּדוֹת לְחַכְמֵי לֵב. שְׁחֵרֵי הָעֵינִים [בְּאוֹ] מִתּוֹךְ מִתּוֹךְ סְתִימַת הַמּוֹחַ.⁹⁷ בֵּא וּרְאָה, בְּשַׁעַר שְׁהַתְּחִיל הַמּוֹחַ לְהִתְגַּלּוֹת מִתּוֹךְ אוֹתָם פְּנִים, כְּקַע וְהִתְגַּלְּהַ בְּשִׁתֵּי הָעֵינִים שֶׁבָּהֶן עוֹמְדַת הַהִשְׁגָּחָה, וּמַהִי הַהִשְׁגָּחָה? אֵלֵא בְּזִמְן שְׁעֵינִים אֵלֹו נִפְקַחוּת, אֲזַ כְּל הַסְּדוּרִים שְׁהַסְּתַדְרוּ [מְאִפְשָׁרִים] כְּל הַדְּבָרִים עוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם, וְאִם לֹאוּ לֹא עוֹמְדִים. וְלְמִטָּה [בְּזַעִיר אֲנַפִּין] כְּתוּב: אֵל תֵּאָהֵב שְׁנָה פֶּן תִּזְרַשׁ וְגו' (מִשְׁלִי

עֵינִין דְרִישָׁא עֲלָאָה, הֵכֵא קִימִין רְזִין לְחַכְמֵי לְבָא. דְהָא עֵינִין מְגוֹ סְתִימֵי דְמַחָא. תָּא חֲזִי בְשַׁעְתָּא דְשָׁרֵי מַחָא לְאֲתַגְלָאָה מְגוֹ אֲנֹן אֲנַפִּין, כְּקַע וְאֲתַגְלִיא בְּתֵרִין עֵינִין דְבַהוּ קִימָא אֲשַׁגְּחוּתָא. מַאי אֲשַׁגְּחוּתָא? אֵלֵא בְּזִמְנָא דְעֵינִין אֲלִין מִתְּפַקְחוּ, כְּדִין כְּלֵהוּ סְדוּרִין דְאֶסְתַּדְרוּ, כְּלֵהוּ מְלִין קִימִין בְּאֲתִרְיָהוּ, וְאִי לֹא לֹא קִימִין. וְלְתַתָּא כְּתִיב אֵל תֵּאָהֵב שְׁנָה פֶּן תִּזְרַשׁ וְכו'.

וחשבנא דלהון כלא ברזין עלאין כו' ולא פורש, יען כבר נתבאר בדברי הרשב"י ז"ל ולא היה לאמר בהם שום חידוש"; עי' אד"ר קכח, ע"ב; אדיר במרום עמ' קמד.

92. עי' אד"ר קלא, ע"ב: תאנא כולהו שערי בין דרישא בין דדיקנא כולהו חוורי כתלגא.

93. עי"ש קכח, ע"ב, שער דאריך "איהו נקי דלא אסתבך דא בדא דא בדא, דלא לאחזאה ערבוביא בתיקונו"; אדיר במרום עמ' קנב.

94. עי' זהר בראשית ח"א, ז, ע"א; שבימין אריך, ושם אין מחלוקת בתורה; תקט"ו תפלות, ת' נד: "זוה תורה בלא מחלוקת".

95. עי' באד"ר קלו, ע"א, ד"ה תאנא בגולגלתא, דמשערות של א"א יוצאים טעמי תורה, וכיון שכולו ימין אין בו בחי' מחלוקת, שם קכט, ע"א, ורק בד"א שיש בו ימין ושמאל יש מחלוקת.

96. עי' לקמן בתיקוני דד"א, ד"ה שערי דרישא; עי' אדיר במרום עמ' רז: "ובד"א כתוב: קווצותיו תלתלים - שיש תילי תילין של הלכות".

97. עי' אד"ז רפט, ע"א, ד"ה עינוי דרישא.

כ(ג). שְׁבִשְׁעָה שְׁעִינִים [שֶׁל זְעִיר אֲנָפִין] נִסְתַּמּוּת [נִעְצָמוּת], סְדוּרִים אֵינָם מְסַתְּדִים פְּרָאוּי. וּבִזְמַן שְׁנִפְקָחוֹת, הַכֹּל עוֹמֵד כְּמוֹ שְׁהִסְתַּדְּר. וְסוּד זֶה: פִּקַּח עֵינֶיךָ שְׁבַע לָחֶם (שָׁם, שָׁם, שָׁם). תִּנּוּא⁹⁸: אִם עֵינַיִם אֱלוֹ הַעֲלִיזוֹת [שֶׁל אֲרִיךָ] הָיוּ נִסְגְּרוֹת אֶפְלוֹ רִגַע אֶחָד, הַכֹּל הָיָה נִחְרַב מִיָּד. לְפִיכֵךְ כְּתוּב: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ככא,ד). שְׁהָרִי לְמַטָּה [בְּזְעִיר אֲנָפִין], לְפַעְמִים נִפְתְּחוֹת הָעֵינַיִם וְלְפַעְמִים סְתוּמוֹת הֵם.⁹⁹ אֲבָל [מָה שְׁמַקְיָם הַעוֹלָם בְּשִׂאלוֹ נִסְגְּרוֹת], בְּגִלְל שׁוֹשׂ אֱלוֹ [הָעֵינַיִם שֶׁל אֲרִיךָ] לְמַעַלָּה שְׁעוּמָדוֹת פְּקוּחוֹת תְּמִיד.

בֹּא וְרֵא, לְמַטָּה [הָעֵינַיִם בְּזְעִיר אֲנָפִין] הֵן יָמִין וּשְׂמָאל,¹⁰⁰ אֲבָל לְמַעַלָּה הַכֹּל הוּא יָמִין,¹⁰¹ שְׁפָתוֹב: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֵל יִרְאוּ לְמוֹחֲלִים לְחֶסֶדוֹ (שָׁם לג,ח). וְסוּד זֶה, כְּכֹר נֶאֱמַר בְּאֲדָרָא שֶׁל רִשְׁבִּי הַמְּאֹר הַקָּדוֹשׁ.¹⁰² אֲבָל כָּאן צְרִיךְ לְגַלוֹת סוּדוֹת נַעֲלָמִים פְּרָאוּי.¹⁰³ בֹּא וְרֵא, שְׁנַיִם הֵם וְדָא, אֶלָּא שְׁחֹרוּ [לְהוֹיֹת]

(מְשַׁלֵּי כ יג). דְּבִשְׁעָתָא דְּעֵינִין מְסַתְּמָן, סְדוּרִין לֹא מְסַתְּדִין בְּדְקָא חֲזִי. וּבִזְמַנָּא דְּמַתְּפַקְחִין, כֹּלָּא קָאִים כְּמָה דְּאִסְתַּדְּר. וְרִזָּא דָּא פִּקַּח עֵינֶיךָ שְׁבַע לָחֶם (שָׁם, שָׁם, שָׁם). תִּנּוּא אִי עֵינִין אֶלִּין עֶלְאִין הָיוּ מְסַתְּמָן אֶפְלוֹ רִגַעָא חֲדָא, כֹּלָּא הִנֵּה מִתְּחַרְב מִיָּד. בְּגִין כְּךָ כְּתִיב הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ככא,ד). דְּהָא לְתַתָּא, לְזַמְנִין מִתְּפַתְּחִין עֵינִין וְלְזַמְנִין סְתִימִין אֲנוּן. אֲבָל בְּגִין דְּאִית אֶלִּין לְעֶלְא דְּקִימִין פְּקִיחִין תְּדִיר.

תָּא חֲזִי לְתַתָּא אֲנוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, אֲבָל לְעֶלְא כֹּלָּא אִיהוּ יְמִינָא, דְּכְתִיב הִנֵּה עֵין ה' אֵל יִרְאוּ לְמוֹחֲלִים לְחֶסֶדוֹ (שָׁם לג יח). וְרִזָּא דָּא הָא אֲתַמַּר בְּאֲדָרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי בּוֹצִינָא קְדִישָׁא. אֲבָל הָכָא אֲצַטְרִיךְ לְגַלְגָּא רִזִּין טְמִירִין בְּדְקָא יָאוּת. תָּא חֲזִי תְרִין אֲנוּן וְדָאִי

98. עי' אד"ר קכט, סע"ב.

99. עי' אד"ר רצג, ע"ב; עי' אדיר במרום עמ' רעט, על ענין סתימת ופתיחת העינים של ז"א.

100. אד"ר, קל, ע"א, וואד"ז רפט, ע"א, אדיר במרום עמ' רפא-רפב.

101. אד"ר שם, דהיינו שבא"א יש שתי עינים שהם אחת, זה מה שכתוב: עין ה' אל יראוי; עי' אדיר, עמ' ש-שא, עמ' שלא.

102. שם: "כתיב, עין ה' אל יראוי, וכתיב, עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכריה ד, י). לא קשיא, זכו עין ה' אל יראוי, עינא דלעילא [א"א]. לא זכו, עיני ה' המה משוטטות, עינא דלתתא [ז"א]. ועם כל זאת שני עינים הם וחזרו להיות כעין אחת וכו'.

103. דהיינו, למה בא"א סודר כך, שנים ואח"כ אחד; עי' אדיר עמ' ש: "אך בא"א הגבורה עצמה חוזרת להיות חסד. וזהו סוד: התרין עיינין דאתחזרו לחד (אד"ר קכט ע"ב)".

אחד, וסוד הוא. למטה [בזעיר אנפין] עומדות העינים להעמיד הסדר במקומו לימין ושמאל [דין ורחמים]. אבל פאן [באריד] עומדות העינים לקים הפל ברחמים, ודאי. לפיכך [עין] אחת היא, שהרי הפל השגחה של רחמים הוא. אבל לשנים התחלקה, [בדין] לקים הפל, ימין ושמאל, ברחמים. וכאן [באריד] לא נמצאות ריסים על העין, ולא עפעפים, שהרי הן צריכות להיות פקוחות תמיד.

בא וראה, פאן נחלקים סודות לגבי העין ודאי, בשלשה גונים שהם שלשה לבנים,¹⁰⁴ לבן בתוך לבן ולבן שפולל כל לבן.¹⁰⁵ שהרי כד לכל [הצדדים] צריך שתהינה פקוחות, [דהינן] לשלשה צדדים ימין שמאל ואמצע, וכל [הצדדים הם] בסוד הימין. כד לימין וכד לשמאל [הפל הוא ימין], ובת עין [האישון] עומדת בפנים, לכלול את כלם כאחד [בין שממנה יוצא אור העין]. והם עומדים לפי סדר זה ודאי, לבן בתוך לבן, ולבן שפולל כל לבן. באלו הלבנים הוא משגיח לכל צד, ומעמיד הפל במקומו. משגיח למעלה

אלא דאתהדרו לחד, ורזא איהו. לתתא קימין עינין לקימא סדרין באתריהו לימינא ולשמאלא. אבל הכא קימין עינין לאקמא פלא ברחמי ודאי. בגין כך חד איהו, דהא פלא אשגחותא דרחמי איהו. אבל לתרין אתפרש, לאקמא ימינא ושמאלא פלא ברחמי. והכא נימין לא קימין על עינא ולא פסותא דהא פקיחו אצטריד תדיר.

תא חזי הכא מתפרשאן רזין בעינא ודאי בתלת גונין דאנון תלת חורין, חור בגו חור, וחור דכליל כל חור. דהא הכי לכלא פקיחו אצטריד, לתלת סטרין ימינא שמאלא ואמצעיתא, וכלא ברזא דימינא. והכי לימינא והכי לשמאלא. ובת עין לגו קאים, לאכללא כלא פחד. ואנון בסדרא דא קימין ודאי, חור בגו חור, וחור דכליל כל חור. באלין חורין אשגח לכל סטר, ואקים פלא בדוכתה.

104. בעין יש שלשה חלקים, החלק השחור, ומסביבו חלק יותר בהיר, והחלק הלבן, אולם בעין דאריך הכל לבן.

105. עי' אד"ר שם, וביאר ביין הרקח אות מ', דהבת עין, האישון דאריך לבנה, אבל אינו כ"כ לבן, וחור שמעליו לבן יותר, וחור העליון לבן משניהם, ולכן אמר "לבן שכולל כל לבן", אולם כאן הרמח"ל מפרש ששלושתם לבנים ממש; עי' אדיר במרום עמ' שא: "והחזרת העין שמאל לימין עושה ענין התלת חורין [לבנים], בזה הסדר של: חור בגו חור וחור דכליל כל חור". על הבת עין עי' שם עמ' שו: "והראיה נעשית בתוך הבת עין", שם עמ' שז: "והנה תדע שחיבור העינים באמת תלוי בבת עין".

ומשגיח למטה¹⁰⁶, והכל הוא מקים
ברחמים, פראוי.

הלכן הראשון, שליט ותקוף במקומו.
יורד למטה להשגיח למי שצריך. אז
חוזר ועולה למעלה, וקושר הכל
למעלה. וכך הכל מתקיים ברחמים ודאי.
וזה [הלכן הראשון] ב'מין'.¹⁰⁷

הלכן השני, שולט, יורד ועולה,
להעמיד השמאל ברחמים [ב'מין].

הלכן השלישי, שולט, יורד ועולה,
להעמיד כל האמצע ברחמים. פת עין
עומדת למעלה, וכוללת כך הכל
ברחמים, וכך לזכות למטה. ולעתיד
לבוא [פתוב]: נכון יהיה הר בית
יהוה בראש ההרים (ישעיה בב),
בי"ת, פת י', זו ב"ת עין.¹⁰⁸ והיה
י' עליונה היא חכמה סתימאה,¹⁰⁹
עליונה על הכל ודאי. ויו"ד, היא

אשגח לעלא ואשגח לתתא, וכלא אקים
ברחמי בךא חזי.

חנרא קדמאה שליט ואתתקף באתרה.
נחית לתתא לאשגחא למאן דאצטרין.
פדין תב וסליק לעלא, וקשר פלא
לעלא. והכי פלא ברחמי אתקנים ודאי.
ודא לימנא.

חנרא תנינא שליט נחית וסליק,
לאקמא ברחמי לשמאלא.

חנרא תליתאה שליט נחית וסליק,
לאקמא פלא ברחמי לאמצעיתא. פת
עין קימת לעלא, וכילית הכי פלא
ברחמי, והכי נטלת לתתא. ולזמנא
דאתי נכון יהיה הר בית ה' בראש
ההרים (ישעיה ב ב). בי"ת ב"ת י', דא
פת עין. והיה [אצ"ל: מהיהיא] י'
עלאה חכמה סתימאה, עלאה על פלא
ודאי. ויו"ד איהי שיעורא דעינא

106. שם קל, ע"א, משגיח למטה, דהיינו לעין של ד"א; אדיר במרום עמ' רפה-רפו: "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל - כי למטה יש השינה... אך בא"א אינו כך, והטעם משום שהוא [א"א] שומר ישראל, שהוא [ישראל] ד"א, ישראל דלעילא".

107. הסדר כאן הוא לפי ההנהגה, הגם שבאד"ר, כקט ע"ב, הוא מבאר סדר אחר. עי' באגרות עמ' נב, שכל האדרא הזאת מסודרת לפי ההנהגה; עי' אדיר במרום עמ' שא: "וזה כי הנה סדר החירין לפי ענין הגוונין הוא: חסד א', גבורה ב', תפארת ג', ובת עין הד' להם. אך לפי החזרה הזאת [של העין שמאל לימין] נסדרים בסדר אחר... והסדר הוא, הנה הב' עינים הם ודאי חר"ג...".

108. עי' זהר כי תצא ח"ג, רפ, ע"ב; עי' אדיר עמ' רעג-רעד: "וזה סוד: ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה (בראשית, כב, יד) - כי השכינה היא ההר, והקב"ה רואה אותה, וחוזר ומציירה בו בסוד: שימני כחותם על לבך (שה"ש, חו, ו), עד שהשכינה תראה במלך ב"ה, בסוד: כל הנוגע בכס כנוגע בבבת עינו (גיטין. נו, ע"א), שהבבת עין היא השכינה הנשרשת בעיך". עי' עוד שם עמ' צו.

109. עי' תז"ת ת' יח, לב, רע"א; עי' לעיל ת' לט; תי' מד.

בְּסִתְיָמוּ חַד. אָבֵל י' בַּה תְּלַת קוּצִין, וְאַנּוּן תְּלַת חוּרִין אֵלִין דְּאַתְמָרוּ.

שְׁעוּר הָעֵין עַל פִּי הָעֵלָם אַחַד. אָבֵל י' יֵשׁ בַּה שְׁלֹשָׁה קוּצִים,¹¹⁰ וְאֵלוּ הֵם הַשְּׁלֹשָׁה לְבָנִים שְׁנֵאמְרוּ.

וְעוֹד הָכָא קְיָמִין רִזִין לְאַתְפָּרְשָׁא לְפוּם דְּרַגִּין, דְּהָא תְּלַת חוּרִין קְיָמִין הָכָא. וְכָל חַד לְתַלְתָּ סְטָרִין אַתְפָּשֵׁט. וְשִׁבְעָ אַתְפָּשְׁטוּ מִנְה, וְרָזָא ז' גְּלָדִין דְּעִינָא. אָבֵל כִּלְא כְּגִין רָזָא עֲלָאָה קָאִים. דְּהָא אֵלִין קְיָמִין לְאַקְמָא סְדְרִין בְּדוּכְתִיָּהוּ. וְכִלְא הָכִי בְתַלְתָּ אַתְפָּרְשׁ, מִסְטָרָא דְתַלְתָּ רִישִׁין. וְכִלְא בְרָזָא דְשִׁבְעָ, דְּהָכִי תְלִין כִּלְהוּ דְרַגִּין בְּשִׁבְעָ כְּמָה דְאַתְמָר. כְּגִין כְּדָ עִינָא אִיהוּ תְלַת וְשִׁבְעָ. אָבֵל כִּלְ חוּרָא נְמִי הָכִי סְלִיק לְתַלְתָּ וְשִׁבְעָ וְדָאִי, כִּלְא כְּמָה דְאַצְטָרִיךְ.

וְעוֹד, כְּאֵן [כְּעִין] נְמִצָּאִים סוּדוֹת שְׁמֵתְבָאִים עַל פִּי הַמְדְרָגוֹת. שְׁהָרִי שְׁלֹשׁ לְבָנִים עוֹמְדִים כְּאֵן, וְכָל אַחַד מִתְפָּשֵׁט לְשֹׁלְשָׁה צְדָדִים. וְשִׁבְעָה הַתְפָּשְׁטוּ מִמְּנָה [מִהָעֵין],¹¹¹ וְסוּד זֶה, הוּא שִׁבְעָה קְרוּמִים שֶׁל הָעֵין.¹¹² אָבֵל זֶה בְּגִלְלָה שֶׁהִכֵּל עוֹמֵד עַל פִּי סוּד עֲלִיוֹן, שְׁהָרִי אֵלוּ [הַשְּׁלֹשָׁה לְבָנִים] עוֹמְדִים לְהַעֲמִיד הַסְּדָרִים בְּמִקּוּמָם. וְהִכֵּל כְּדָ מִתְחַלֵּק בְּשֹׁלְשָׁה [צְדָדִים],¹¹³ וְזֶה מִצְדָּה הַשְּׁלֹשָׁה רְאִשִׁים [הַגּוֹלְגּוֹלְתָּ, הָאוּרִי וְהַמּוּחַ]. וְהִכֵּל [בְּגִלְלָה] בְּסוּד שִׁבְעָ,¹¹⁴ שְׁכָדָה תְלוּיוֹת כִּלְ הַמְדְרָגוֹת בְּשִׁבְעָ כְּמוֹ שְׁנֵאמְרוּ.¹¹⁵ לְפִיכָד עֵין הִיא [ג' בְּסוּד] שְׁלֹשׁ וְשִׁבְעָ [ג' לְבָנִים וּ' קְרוּמִים]. אָבֵל כִּלְ לְבָן, גַּם בֵּין עוֹלָה לְשֹׁלְשׁ וְשִׁבְעָ וְדָאִי, הִכֵּל כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ.

מְצָחָא דְרִישָׁא דָּא מְצָחָא דְרַעוּנָא דְקָאִים לְאַתְגַּלְאָה לְזַמְנִין. דְּהָא עֵינִין

מְצָחָא הָרִאשָׁא, זֶה מִצְחָה תְרַצוּן [רַעוּנָא דְרַעוּיִן]¹¹⁶ שְׁעוּמָד לְהַתְגַּלּוֹת לְזַמְנִים

110. שם תי' סט, קטי, ע"ב.
 111. עי' אד"ז רצג, ע"ב, ד"ה ארבע: "שבעה דאקרון עיני ה"; אדיר במרום עמ' שז: "וכנגד זה נאמר: על אבן אחת שבעה עינים, (זכריה ג, ט) כי העין בעצמו מתפשט בסוד עין ועושה סדר אחד למטה בבחינה זו בסוד ז' עינים...". וכן בעמ' ש"ו, למטה, מספר 25 שם: "זה כי בת העין... לימין ולשמאל, ונעשים ב' עינים".
 112. ת"ז תי' ע' קכח, ע"א: "אינון שבעה גלדי עינא דאינון דא על גב דא כגלדי בצלים".
 113. חיוורת, שערות, דיקנא, כולם מתפשטים לג' צדדים, ועי' לעיל הערה 67.
 114. עיין אדיר במרום עמ' שז.
 115. עי' לעיל ד"ה: ומאי דאתפשט לגו, שאריך כולו מלביש שבעה תחתונות של עתיק.
 116. עי' אד"ר קכט, ע"א; באדרא של רשב"י, הקדים תיקון של הרעוא דמצחא לתיקון העינים, וכאן האדרא הזאת תיקון הרעוא בא אחרי תיקון העינים. אפשר משום שתיקון העינים הוא תמיד, משא"כ המצח. וצ"ע.

[מְסִימִים]. שְׁהָרִי [הַמְצִחַ אֵינוֹ כְּמוֹ הָעֵינַיִם] שְׁהָעֵינַיִם עוֹמְדוֹת תְּמִיד בְּהַשְׁנָחָה שְׁאֵינָה נִפְסָקָתָ, שֶׁכֶּךָ צָרִיךְ לָקִים הַכֹּל בְּרַחֲמִים. אֲבָל מִצַּח זֶה בְּשִׁעָה שְׁמֹתֶנְגְלָה, כָּל בְּעָלֵי דֵינַיִם מוֹסְתִלְקִים מִלְּפָנָיו לְגַמְרֵי וְלֹא שׁוֹלְטִים.¹¹⁷ לְפִיכֶךָ זֶה לֹא צָרִיךְ [לְהַתְנַלּוֹת] תְּמִיד אֲלֵא לְזִמְנִים [מְסִימִים],¹¹⁸ כְּמוֹ שֶׁבְּתוֹב: וְאֵנִי תְּפַלְתִּי לְךָ יְהוָה עַת רְצוֹן (תְּהִלִּים סט,ד) [שִׁישׁ עֵתִים לְרְצוֹן], מִשְׁמַע שְׁלֹא תְּמִיד הוּא כֶּךָ.¹¹⁹

אֲבָל בֵּא וּרְאֵה, לְמַטָּה [בְּזַעִיר אֲנִפִּין] הַמְצִחַ גִּמְצָא בְּדִין וְדֹא.¹²⁰ וּמָהוּ הַסּוּד? אֲלֵא בֵּא וּרְאֵה, שְׁלֹשָׁה מוֹחוֹת [חב"ד] עוֹמְדִים בְּתוֹךְ הָרֹאשׁ [שֶׁל ז"א]. הַדַּעַת מְאִיר כִּנְגְדוֹ בְּתוֹךְ הַמְצִחַ.¹²¹ וְשֵׁם [בְּמִצַּח] מִתְנַלּוֹת אוֹתָן חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת.¹²² לְפִיכֶךָ הַמְצִחַ [שֶׁל זַעִיר אֲנִפִּין] עוֹמֵד בְּאֲדָמִימוֹת.¹²³ וְזֶה צָרִיךְ [לְהִיּוֹת] כֶּךָ, כְּדִי לְשַׁבֵּר לְפָנָיו אוֹתָן הַקְּלָפוֹת. בֵּא וּרְאֵה, בְּמִצַּח עוֹמְדוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת שְׁיוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הַבֵּינָה [אִימָא עֲלָאָה].¹²⁴

קִימִין תְּדִיר בְּאַשְׁגָּחוֹתָא דְלֹא פְּסָק, דְּהִכִּי אֲצִטְרִיךְ לְאַקְמָא כְּלֹא בְּרַחֲמֵי. אֲבָל מִצַּחָא דָּא בְּשִׁעָתָא דְאַתְגְּלִי, כְּלָהוּ מְאִרֵי דֵינִין מִתְעַבְרֵן מִקְמָה לְגַמְרֵי וְלֹא שְׁלֹטִין. בְּגִין כֶּךָ דָּא לֹא אֲצִטְרִיךְ לְמַהוּי תְּדִיר אֲלֵא לְזִמְנִין. דְּכַתִּיב וְאֵנִי תְּפַלְתִּי לְךָ ה' עַת רְצוֹן (תְּהִלִּים סט יד) אֲשֶׁתִּמַּע דְּלֹא תְּדִיר אֵיהוּ הִכִּי.

אֲבָל תָּא חֲזִי לְתַתָּא מִצַּחָא בְּדִינָא אֵיהוּ וְדֹאֵי. מֵאֵי רְזָא? אֲלֵא תָּא חֲזִי תְּלַת מַחִין קִימִין גּוּ רִישָׁא. דַּעַת אֲנָהִיר לְקַבְלָה בְּגוּ מִצַּחָא. תְּפִן מִתְגַּלְזִין אֲנוּן חֲמֵשׁ גְּבוּרָאן, בְּגִין כֶּךָ מִצַּחָא סוּמְקָא קָאִים. וְדָא הִכִּי אֲצִטְרִיךְ, בְּגִין לְתַבְרָא קְמָה אֲנוּן קְלִיפִין. וְתָא חֲזִי בְּמִצַּחָא כ"ב אֲתוּן קִימִין דְּנִפְקִין מִגּוּ בֵּינָה, וְכֹלָא אֲצִטְרִיךְ,

117. עיי"ש; אדיר במרום עמ' רכג.

118. עי' באדיר במרום עמ' רכד, העת רצון מתגלה בשבתות במנחה ואף בזמן התפילה: "ולפי זה יש עתים שהם רצון והוא זמן הגילוי. אך באמת אינו זמן אחד לבד, כי הלא בפרט לכל אדם יכול להתגלות העת רצון לפי הצורך שלו"; שם עמ' רמט.

119. ועיי"ש עמ' רמה.

120. אד"ז רצג, ע"ב; אדיר במרום עמ' רנג: "כי באמת המצח בז"א הוא סוד דין הצמצום"; שם עמ' רנה.

121. עי' אד"ז רצב, ע"ב, דמדעת "נהיר אנפוי", ועי' באדיר במרום עמ' רכה: "כי המצח הוא התפשטות הדעות"; עי' שערי רמח"ל, עמ' רא-רד.

122. עי' זהר משפטים ח"ב, קכב, ע"ב; קל"ח, פתח ככד עמ' שלט, שמב.

123. עי' אד"ז, רצג, ע"א.

124. אדיר במרום עמ' רכה.

וְהַכֵּל צְרִידָה, [דְּהִינּוּ] זֶה גַם מִתּוֹק לְמִצְחָה
הַהוּא [שֶׁל זְעִיר אַנְפִּין], אֲבָל עַד כָּאן
הַכֵּל בְּדִין תְּלוּי, וְזֶה צְרִידָה וְדַאי, [בְּדִין]
לְשֵׁים פֶּחַד עַל הַחוּטָאִים. אֲבָל בֵּא
וְרֵאָה, שְׁהֵרִי בְּמִצְחָה [שֶׁל ז"א] נִשְׁרֵשׁ כֹּל
הַדְּיוּקָן לְהֵרָאוֹת,¹²⁵ וְהַכֵּל בְּגִבּוֹרָה וְדַאי,
[וְזֶה בְּדִין] שְׁיַפְחֵרוּ הַכֵּל מִמֶּנּוּ. אֲבָל בֵּיוֹן
שֶׁהוּא דִין תְּקוּף, הַרְבֵּה מִתּוֹקִים צְרִיכִים
לוֹ. וְתַפְלִין בּוֹקְעִים מִן הַמִּצְחָה הַהוּא [שֶׁל
ז"א] וְיוֹצְאִים לְחוּץ, וְזֶה הוּא מִתּוֹק
אֲצֵלוֹ.¹²⁶ עוֹד יֵשׁ צִיץ מִצַּד שֶׁל אָבָא,
וְזֶה רְאוּי לְכַתּוּב הַגְּדוֹל.¹²⁷ וְכֵל יוֹם בְּזִמְן
תְּפִלַּת מְנַחֵה מִתְּנַלְּהַ מִהַמִּצְחָה הַזֶּה
שְׁלִמְטָה [דְּהִינּוּ שֶׁל זְעִיר אַנְפִּין] בְּדִין
לְכַפּוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת,¹²⁸ וּלְפִיכָד צְרִידָה
[לְהַנִּיחַ] תְּפִלִּין בְּתְּפִלַּת מְנַחֵה,¹²⁹ שְׁהֵרִי
כִּד צְרִידָה לְמַתַּק אוֹתוֹ מִצְחָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת,
שְׁמִנּוּחָה נִמְצָאת וְיֵשׁ מִתּוֹק גְּדוֹל,
הַתְּפִלִּין אֵינָם רְאוּי, [וְזֶה בְּדִין] שֶׁלֹּא
לְהֵרָאוֹת פְּנֵם בְּכַבּוֹד הַשַּׁבָּת.

כֹּל זֶה לְמַטָּה [בְּזְעִיר אַנְפִּין]. אֲבָל
לְמַעְלָה [בְּאֲרִידָה], הַמִּצְחָה מִתְּמַתֵּק
בְּמִתּוֹק עֲלוּיָן שֶׁל [הַיְסוֹד שֶׁל] עֵתִיק
יּוֹמִין, וּמִתּוֹק זֶה גּוֹרֵם לְאוֹתָם מְצִחִים
שְׁלִמְטָה לְהַתְּמַתֵּק מַעֲט. אֲבָל בְּשַׁעֲרָה

וְדַא בְּסוּמָא נְמִי לְהֵהוּא מְצִחָה, אֲבָל עַד
הָכָא כֹּלָא בְּדִינָא תְּלִי. וְדַא אֲצִטְרִידָה וְדַאי
לְשׁוּאַה דְּחִילוֹ עַל חֵיבָא. אֲבָל תָּא חֲזִי
דְּהָא בְּמִצְחָה כֹּל דְּיוֹקְנָא אֲשַׁתְּרֵשׁ
לְאַתְחִזָּאָה וְכֹלָא [אצ"ל: דְּכֹלָא] בְּגִבּוֹרָה
וְדַאי, וְיִדְחִלוֹן מִנָּה כֹּלָא. אֲבָל בְּגִין
דְּאִיהוּ דִינָא תְּקִיפָא, כְּמָה בְּסוּמִין
אֲצִטְרִיכֵן לָהּ. וְתַפְלִין בְּקָעִין בְּהֵהוּא
מְצִחָה וְנִפְקִין לְבַר, וְדַא אִיהוּ בְּסוּמָא
לְגִבְהָ. וְתוֹ אִית צִיץ מְסֻטְרָא דְּאָבָא, וְדַא
אֲתַחֲזִי לְכַתְּנָא רַבָּא. וּבְזִמְנָא דְּצִלוּתָא
דְּמְנַחֵה בְּכֹל יוֹמָא, אֲתַגְּלִיא מְצִחָה דָּא
דְּלִתְמָא בְּגִין לְאַכְפִּיא קְלִיפִין. וּבְגִין כִּד
אֲצִטְרִידָה תְּפִלִּין בְּצִלוּתָא דְּמְנַחֵה, דְּהָא
הָכִי אֲצִטְרִידָה לְבִסְמָא הַהוּא מְצִחָה. אֲבָל
בְּשַׁבָּתָא דְּנִיחָא אֲשַׁתְּכַח וּבְסוּמָא אִיהוּ
יִתִיר, תְּפִלִּין לֹא אֲתַחֲזִיוֹן, דְּלֹא לְאַתְחִזָּאָה
פְּגִימוּ בִיקְרָא דְּשַׁבָּתָא.

כֹּל דָּא לְתַתָּא. אֲבָל לְעֵלָא מְצִחָה
אֲתַבְּסֵם בְּבִסְיָמוּ עֲלָאָה דְּעֵתִיק יוֹמִין,
וּבְסוּמָא דָּא גְרִים לְאַנּוֹן מְצִחִין דְּלִתְמָא
לְאַתְבְּסָמָא זְעִיר. אֲבָל בְּשַׁעֲרָה דְּאַתְגְּלִיא

125. עי' אד"ר קכט, ע"א, ואד"ז רפח, ע"ב.

126. עי' גם בזהר ואתחנן ח"ג סב ע"א. ושער הכוונות דרוש ו' דתפילין, יא ע"א; אדיר במרום עמ' רכה: "אמנם גם בבחינה זאת [של דין] יש מיתוק והארה והוא סוד התפילין שמתגלה שם במצח, שהם המוחין בין דאבא ובין דאימא הבוקעין אותו ויוצאין לחוץ, וזהו תיקון גדול למצח עצמו".

127. ועי' באדיר במרום עמ' רכא, ובעמ' רכה.

128. עי' זהר אחרי מות ח"ג, סד, ע"ב, דבין הערביים מתעורר הקב"ה לדון את הרשעים.

129. עי' שער הכוונות ענין תפילת מנחה, דרוש ב' נב ע"א, ד"ה שאר, ועי' באד"ר קלו רע"ב, שעי' התפילה ג"כ נמתק מצח דד"א.

לְגַמְרִי, כִּלְהוּ מְאֲרֵי דִינִין מִתְעַבְרֵן
 לְגַמְרִי. תָּא חֲזִי בְּסִטְר מְסָאבָא כְּתִיב
 וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנָה הִיא לֶךְ (ירמיה ג ג).
 דְּהָא בְּמִצְחָא קָאִים כֹּל דִּיּוֹקְנָא כְּמָה
 דְּאִמִּינָא. בְּגִין כֶּף תְּקֵפָא דב"נ בְּמִצְחָא
 אִיהוּ. וּבְגִלְתָּ כְּתִיב וְתִטְבַּע הָאֶבֶן
 בְּמִצְחוֹ (שמואל א יז מט) דְּהִכִּי אֶצְטְרִיד,
 לְתַבְרָא לֵה. אֲבָל לְעֵלָא לְעֵלָא וְדָאִי
 מִצְחָא דָא עֵלָאָה קָאִים לְבִסְמָא דִּינָא
 כְּדָקָא חֲזִי.

שְׂחִינְגְלָה לְגַמְרִי, כֹּל אוֹתָם בְּעֵלֵי דִינִים
 מִתְתַּלְקִים לְגַמְרִי.¹³⁰ בָּא וְרָאָה, כְּצַד
 הַמִּצְחָה כְּתוּב: וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנָה הִיא
 לֶךְ (ירמיה ג,ג).¹³¹ שְׂחֵרֵי בְּמִצַּח מִתְנַגְלָה
 כֹּל הַדִּיּוֹקוֹן, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ. לְפִיכֹד תִּקְפוּ
 [עֲזוּתוֹ] שֶׁל בֶּן אָדָם [מִתְנַגְלָה] בְּמִצַּח.
 וּבְגִלְתָּ כְּתוּב: וְתִטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ¹³²
 (שְׁמוּאֵל א' יז, מט), שְׂכֵד צְרִיד, לְשַׁבֵּר
 אוֹתוֹ. אֲבָל [לְעוֹמֵת בְּנֵי אָדָם] לְמַעְלָה
 [בְּגִנְדַר ו'א] לְמַעְלָה [בְּגִנְדַר א"א] וְדָאִי
 הַמִּצַּח הַזֶּה הַעֲלִיזוֹן [שֶׁל אֲרִיד] עוֹמֵד
 לְהַמְתִּיק הַדִּין כְּמוֹ שְׂרָאוּי.

חֻטְמָא דִּירִישָׁא שְׁפִירוֹ דְּפִרְצוּפָא
 אִיהוּ. מִתְמָן נְשִׁיב רוּחָא מְגוּ מְחָא.
 וְרוּחָא דָא קָאִים לְאִתְעָרָא לְכָל מָאן
 דְּאִתְחֲזִי לְמַעְבַּד עוֹבְדוּי. אִשְׁתַּכַּח כִּלְא
 אֶצְטְרִיד לְדַרְגָּה. נִימִין, קִימִין לְנַגְדָא
 בְּהוּ מְשִׁיכוֹ דְּמְחָא, לְאִתְקַנָּא מָאן
 דְּאֶצְטְרִיד לְאִתְקַנָּא. עֵינִין, קִימִין
 לְאִשְׁגַּחְוּתָא, לְאִקְמָא סְדְרִין בְּאִתְרֵיהוּ.
 מִצְחָא, לְאִתְנַגְלָאָה לְזַמְנִין כְּדָקָא יָאוּת.
 חֻטְמָא, לְנִשְׁבָּא רוּחָא לְאִתְעָרָא בְּחִילָא
 לְמָאן דְּאֶצְטְרִיד לְמַעְבַּד עוֹבְדָא. וְרוּחָא
 דָא לֹא פְסִיק כִּלְל. וּלְתַתָּא תְרִין נוֹקְבִין

הַטָּם הָרֵאשֶׁה, הוּא יִפּוּי שֶׁל הַפְּרִצוּת.¹³³
 מִשָּׁם נִשְׁכַּת הַרוּחַ מִתּוֹךְ הַמּוֹחַ.¹³⁴ וְרוּחַ
 זֹאת עוֹמֶדֶת לְעוֹרֵר לְכָל מִי שְׂרָאוּי
 לְעֲשׂוֹת אֶת מַעֲשָׂיו.¹³⁵ נְמִצָּא, הַכֹּל צְרִיד
 לְמִדְרַגְתּוֹ. הַשְּׁעָרוֹת, נְמִצָּאוֹת לְהַמְשִׁיד
 בְּהוּ שְׂפַע מְהוּמָה, לְתַקֵּן מִי שְׂצִרִיד
 לְהַתְקַן. הַעֵינִים, נְמִצָּאוֹת לְהַשְׁגִּיחַ,
 לְהַעֲמִיד הַסְּדָרִים בְּמִקּוּמָם. הַמִּצְחָה,
 לְהַתְנַגְלוֹת לְפַעֲמִים כְּמוֹ שְׂרָאוּי. הַחֲטָם,
 לְנִשְׁבַּח רוּחַ, [דְּהִינּוּ] לְעוֹרֵר בְּכַח, לְמִי
 שְׂצִרִיד לְעֲשׂוֹת מַעֲשָׂה. וְרוּחַ זוֹ לֹא פּוֹסֵק
 כִּלְל. וּלְמַטָּה [בְּזַעִיר אֲנִפִין] שְׁנֵי נְקִיבִים
 יֵשׁ [בְּחֲטָם], אֶחָד לְרַחֲמִים וְאֶחָד

130. עי' באד"ר קכט, ע"א; אדיר במרום עמ' רכד.

131. עיי"ש קלו, ע"ב; אדיר במרום עמ' רנד: "ועי"ז היה לך המצח של אשה זונה שהיא הס"א".

132. לכן דוד פגע בגלית דוקא במצח.

133. עי' זהר נשא קכג, ע"ב, ובאד"ר רצד, ע"א.

134. עי' אד"ר קל, ע"ב, דרוח דאריך יוצא ממוחא סתימאה לחוטם; אדיר במרום ח"ב עמ' י-יג.

135. עי' באד"ר שם, שהחוטם מוציא רוח כדי להשרות רוח חכמה על המשית. ועי' גם באד"ר רפט, ע"א, אדיר

במרום ח"ב, מ' חלוס דניאל, עמ' יד: "כי בהיות הרוח הראוי למלך המשיח..."

לְדִין. ¹³⁶ אַבְל לְמַעְלָה [פְּאָרִיד] הַכֵּל רַחֲמִים וְדַאי. ¹³⁷ בֵּא וְרָאָה, מוֹשְׁנֵי נִקְבִים אֱלֹהִים מְזֻמָּן לְנֹשֵׁב הַרוּחַ שֶׁל חֲכֻמָּה עַל שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים, ¹³⁸ אֶחָד [מב"ד] מְנַקֵּב אֶחָד וְאֶחָד [מב"י] מְנַקֵּב אֶחָד, כְּרִי לְעוֹרֵר אוֹתָם [אֶת שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים] בְּמַעֲשֵׂיהֶם, בְּאוֹתוֹ אֶפֶן שְׁלֹמַעְלָה. שְׁהָרִי בְּזִמְן הַהוּא יְהִי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְגַמְרֵי. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אנון, חד רחמי וחד דינא. אבֵל לְעֵלָא פִלָא רַחֲמֵי וְדַאי. תָּא חֲזִי מַתְרִין נִיקְבִין אֵלִין זְמִין לְנֹשֵׁב רוּחָא דְחֲכֻמָּתָא עַל תְּרִין מְשִׁיחִין, חַד מְנוּקְבָא חַד וְחַד מְנוּקְבָא חַד, בְּגִין לְאַחְעָרָא לְהוּ בְּעוֹבְדֵיהוּ פְּגוּנָא דְלְעֵלָא. דְהָא בְּהֵוּא זְמָנָא יִשְׁתַּפַּח עֲלֵמָא תַּתְּאָה פְּגוּנָא דְעֲלֵמָא עֲלָאָה לְגַמְרֵי. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

ליל י"א בניסן

פְּתַח וְאָמַר, הָרִי עֲכָשׁוּ צְרִיד כְּאֵן לְתַקּוּן תַּקּוּן הַזְּקוֹן הָעֲלִיּוֹן, הַנִּכְבָּד שְׁבָכֵל הַנִּכְבָּדִים, שְׁבוּ תְלוּיִים כֹּל פּוֹדוֹת הָעוֹלָם. קוּמוּ רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, הַתְּפוּנְגוּ לְתַקּוּן הַתַּקּוּן הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂרָאוּי. הַזְּקוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנִּכְבָּד, שְׁמַמְנוּ נִכְנְעִים הַכֵּל, וּמְלַפְּנוּ גִשְׁפָּרִים כֹּל פּוֹחוֹת הַטְּמָאָה. ¹³⁹

פְּתַח וְאָמַר הָא הַשְׁתָּא אֲצִטְרִיד הַכָּא לְאַתְקַנָּא תַקּוּנָא דְדִיקְנָא עֲלָאָה נְקִירָא דְכָל נְקִירִין דְּבַה תְּלִין כֹּל רִזִין דְּעֲלֵמָא. קוּמוּ מְאִרֵי מְתִיבְתָא, אֲזִדְמְנוּ לְאַתְקַנָּא תַקּוּנָא עֲלָאָה דָּא פְּדָקָא יְאוּת. דִּיקְנָא עֲלָאָה נְקִירָא דְמַנְהַ מְתַפְסָפֵן פִּלָא וּלְקַמָּה מְתַבְרֵן כֹּל סְטִרִין מְסַאָבִין.

תַּקּוּן שֶׁל הַזְּקוֹן הַנִּכְבָּד הַזֶּה, בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר תַּקּוּנִים עֲלִיּוֹנִים תַּקּוּן, שְׁכָאן תְלוּי כֹּל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, שְׁנַאֲמַר עֲלִיּוֹנִים: ¹⁴⁰

תַּקּוּנָא דְדִיקְנָא נְקִירָא דָּא, בְּתַלְיִסַר תַּקּוּנִין עֲלֵאִין אַתְתַּקּוּן, דְּהַכָּא תְלֵיא כֹּל נְקִירָא עֲלָאָה, דְּאַתְמַר בַּה (תַּהֲלִים קִלַּג ב)

136. עי' באד"ז רצד, ע"א, שמחד אש אוכלת אש, ומחד עשן, ובספרא דרב המנונא מובא, מחד עשן ואש, ומחד ניחא ורוחא טבא, וסיים, "ושפיר קאמר"; אולם באד"ר קלח, ע"א, ובזוטא רפט, ע"א, סתר דלא כרב המנונא, ויש מבארים שתלוי בזמנים.

137. אד"ר קל, רע"ב, חוטמא דעתיקא קדישא, מחד נקב חיים, ומחד נקב חיים דחיים.

138. עיי"ש, אולם שם מדובר רק על המשיח, ולא על שני משיחין.

139. עי' קל"ח פתח קח, שהדיקנא גורמת הכנעה לסט"א; אדיר במרום ח"ב עמ' יד.

140. באד"ר קלב, ע"ב.